

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO

PREDRAG GAVRIĆ

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO

DEMOGRAFSKI RAZVOJ JAPONSKE

Ljubljana, junij 2009

PREDRAG GAVRIĆ

IZJAVA

Študent **Predrag Gavrić** izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom **prof. dr. Janeza Malačiča**, in da dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 9.6.2009

Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1. PREBIVALSTVO	2
1.1 ŠTEVILO IN GOSTOTA	2
1.2 STRUKTURA PREBIVALSTVA PO SPOLU	4
1.3 STARANJE PREBIVALSTVA	6
2. RODNOST	7
2.1 KAZALCI RODNOSTI	7
2.2 POROČNOST IN RAZVEZANOST	9
2.2.1 VPLIV POROČNOSTI IN RAZVEZNOSTI NA RODNOST	11
2.3 KONTRACEPCIJA IN SPLAV	12
2.4 DRUŽINA IN VELIKOST DRUŽINE	15
3. SMRTNOST	15
3.1 KAZALCI SMRTNOSTI	16
3.2 SMRTNOST DOJENČKOV	18
3.3 ŽIVLJENJSKO PRIČAKOVANJE OB ROJSTVU	19
3.4 VZROKI SMRTI	20
3.4.1 VZROKI SMRTI NA JAPONSKEM OD LETA 1950 NAPREJ	21
3.5 NARAVNI RAZVOJ PREBIVALSTVA	23
4. MIGRACIJE	24
4.1 NOTRANJE MIGRACIJE	25
4.1.1 VPLIV INTER- IN INTRA-PREFEKTURALNIH MIGRACIJ NA NOTRANJE MIGRACIJE	30
4.2 ZUNANJE MIGRACIJE	31
4.2.1 IMIGRACIJE	31
4.2.1.1 KOREJSKA MANJŠINA NA JAPONSKEM	33
4.2.2 EMIGRACIJE	34
5. PROJEKCIJE PREBIVALSTVA	36
SKLEP	39
LITERATURA IN VIRI	41

UVOD

Diplomsko delo je sestavljeno iz petih delov. V prvem delu diplomske naloge je opisano prebivalstvo Japonske in značilnosti prebivalstva. Iz tega dela bo razvidno, kako se je prebivalstvo spreminjalo skozi leta. Prikazano je spreminjanje števila prebivalstva, strukture prebivalstva po spolu ter spreminjanje poseljenosti prebivalstva na Japonskem. Poleg tega je v tem delu predstavljena zanimiva tema in sicer staranje prebivalstva, ki je zelo značilno za Japonsko. Japonska je namreč ena vodilnih držav v svetu po deležu starega prebivalstva.

V drugem delu diplomske naloge je predstavljena rodnost ter z njo povezane teme. Opisano je kako se spreminjajo oziroma padajo kazalci rodnosti, kako je število porok skozi leta nihalo, število razvez pa je skoraj konstantno naraščalo. V tem delu je zajeta tudi tema o splavih in kontracepciji na Japonskem. Kontracepcija namreč v preteklosti Japonske ni bila tako razširjena. Kontracepcijske tablete so uvedli šele leta 1999. Drugi del se konča s velikostjo družin in gospodinjestev, kjer je prikazano upadanje števila članov ter naraščanje števila gospodinjestev.

Naslednji del diplomske naloge obravnava smrtnost. Najprej so opisani kazalci smrtnosti, iz katerih bo vidno, da je stopnja smrtnosti upadala nekje do leta 1980, po tem letu pa je spet začela naraščati. Nato sta opisani smrtnost dojenčkov in življenjsko pričakovanje ob rojstvu, katero se je skozi leta močno povečevalo in je ena največjih značilnosti Japonskega prebivalstva. Smrtni vzroki so naslednje poglavje, ki je prikazano v tem delu diplomske naloge. Tukaj bodo navedeni jasno razvidni vzroki za umiranje ljudi na Japonskem skozi leta. Sledil bo še opis naravnega prirastka prebivalstva, ki pove razliko med številom rojstev in številom smrti. Tu bo prikazano kako je omenjeni prirastek padal in zadnjih letih celo postal negativen.

V četrtem delu diplomske naloge so predstavljene migracije. Zajete so notranje in zunanje migracije. V notranjih migracijah je prikazano kako so se prebivalci Japonske selili znotraj prefektur ter med prefekturami. Pri zunanjih migracijah pa so opisane imigracije, oziroma število tistih, ki so prišli na Japonsko, ter emigracije, oziroma število tistih, ki so Japonsko zapustili ali odšli z nje. Pri obeh razdelitvah zunanje migracije so upoštevani tako tisti, ki so prestopili mejo, kot tudi tisti, ki so imeli urejen poseben bivanjski status in so bili na Japonskem dlje časa. V zadnjem delu diplomske naloge so zajete projekcije števila prebivalstva, projekcije smrtnosti ter projekcije rodnosti prebivalstva do leta 2055.

Japonsko danes poznamo kot eno najbolj razvitih držav na svetu ter eno največjih ekonomskih sil, od katere je v Aziji odvisno veliko držav. Poznamo jo po močni avtomobilski industriji in visoki tehnološki razvitosti. Japonska je močno poznana tudi po svoji kulturi, kulinariki, stripih, karaokah in marsičem drugem.

Japonska je bila v drugi svetovni vojni na strani, ki je izgubila vojno, kar je privedlo do vojaške zasedbe njenega teritorija s strani ZDA. Ti so na tem ozemlju imeli oblast do leta 1952, ko Japonska znova pridobi samostojnost. Po drugi svetovni vojni je bila v katastrofalnem stanju, saj je bila večina infrastrukture uničena. Tako rekoč so Japonci morali začeti znova. Tako so se že do leta 1970 povzpeli na mesto ekonomske velesile. Naftna kriza v sedemdesetih letih je deloma prizadela tudi Japonsko, ki je bila v veliki meri odvisna od nafte, zato so Japonci svoj razvoj preusmerili v tehnologijo. V osemdesetih letih prejšnjega stoletja se je Japonska močno krepila in je bila že konec osemdesetih med najbogatejšimi državami na svetu (History, Recovery & beyond). V devetdesetih letih prejšnjega stoletja

pride do tako imenovanega izgubljenega desetletja, ko Japonsko doleti ekonomska stagnacija. Razlog za to stagnacijo je bil predvsem v zmanjšani rasti produktivnosti japonskega gospodarstva (Hayashi & Prescott., 2002, str. 28).

1. PREBIVALSTVO

1.1 ŠTEVILO IN GOSTOTA

Število prebivalstva neke države je najosnovnejši podatek, ki nam ga daje demografska statistika. V splošnem je prebivalstvo skupnost ljudi, ki v danem trenutku prebivajo na določenem območju. (Malačič, 2006, str. 12).

Prebivalstvo Japonske je v letu 2005 štel 127,77 milijonov, kar je dvig za približno 0.84 milijona v primerjavi z letom 2000, ali drugače povedano - prebivalstvo se je v času od leta 2000 do leta 2005 povečalo za približno 0,7%. Iz teh podatkov je razvidno, da se je v zadnjem času prebivalstvo na Japonskem povečevalo zelo počasi. Po podatkih za leti 2004 in 2005 se je število prebivalstva celo znižalo za približno 20.000 prebivalcev. V primerjavi z letom 1920 pa se je število prebivalstva povečalo za približno 2,3 krat.

Tabela 1: Število prebivalcev Japonske in gostota prebivalstva med leti 1920 in 2005

Leto	Število prebivalcev v 1000	Verižni indeks	Gostota prebivalstva na kvadratni kilometer
1920	55.963	100	147
1925	59.737	107	156
1930	64.450	115	169
1935	69.254	124	181
1940	71.933	129	188
1945	72.147	129	196
1950	84.115	150	226
1955	90.077	161	242
1960	94.302	169	253
1965	99.209	177	267
1970	104.665	187	281
1975	111.940	200	300
1980	117.060	209	314
1985	121.049	216	325
1990	123.611	221	332
1995	125.570	224	337
2000	126.926	227	340
2005	127.768	228	343

Vir : Population of Japan: Chapter 1: Size and geographical distribution of the population, 2008, str.3.

Podatki iz zgornje tabele prikazujejo, kako se je število prebivalstva višalo skozi leta. Razlogi za tako višanje prebivalstva so predvsem v rodnosti, ki je začela padati kasneje kot smrtnost. Namen spodnje tabele je prikazati kako majhne so razlike v številu prebivalstva od leta 2004 do leta 2007. Iz tabele lahko vidimo tudi potrditev zgornje teze o tem, da se je v letu 2005, glede na leto 2004, število prebivalstva znižalo.

Tabela 2: Število prebivalstva Japonske in gostota prebivalstva med leti 2004 in 2007

Leto	Število prebivalcev v 1000	Gostota prebivalstva na kvadratni kilometer
2004	127.787	343
2005	127.768	343
2006	127.770	343
2007	127.771	343

Vir: Statistics Bureau, MIC; Ministry of Health, Labour and Welfare, 2008.

Spodnja tabela prikazuje podatke statističnega biroja s konca leta 2006 in napoveduje število prebivalstva v nekaj naslednjih desetletjih. Iz tabele je razvidno, da se bo število prebivalstva na Japonskem začelo zniževati. (Prikazano je tudi, da se bo število prebivalstva kar drastično znižalo, v letu 2050 pa bo število prebivalstva padlo pod 100 milijonov, kar je bilo nazadnje v letu 1965.) Razlogi za znižanje števila prebivalstva bodo prikazani v nadaljevanju diplomskega dela.

Tabela 3: Projekcije števila prebivalstva (december 2006)

Leto	Število prebivalstva v 1000	Gostota prebivalstva na kvadratni kilometer
2010	127.176	341
2020	122.735	329
2030	115.224	309
2040	105.695	283
2050	95.152	255

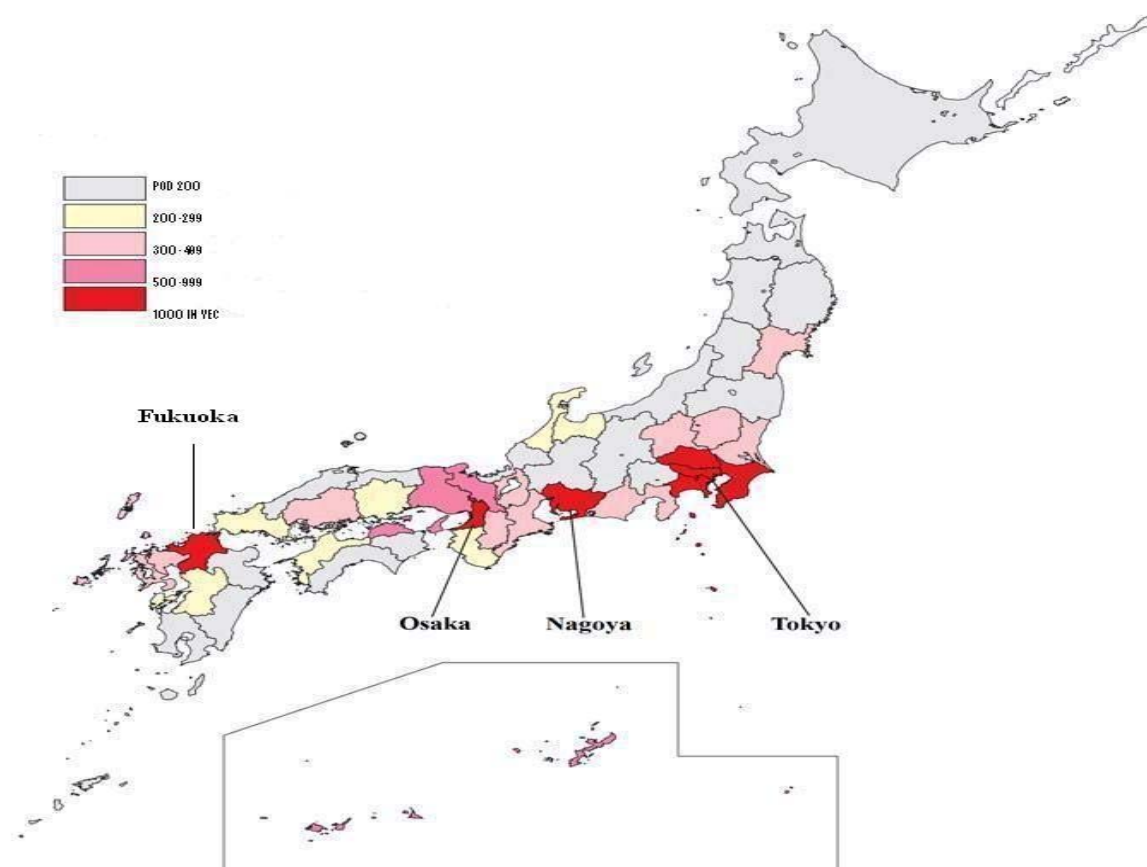
Vir: Statistics Bureau, MIC; Ministry of Health, Labour and Welfare, 2008.

Geografska porazdelitev prebivalstva izraža razmerje med številom celotnega prebivalstva in ozemljem, na katerem to prebivalstvo živi. Kadar tako opredeljeno naseljenost ozemlja obravnavamo neodvisno od resursov tega ozemlja, jo izražamo z gostoto naseljenosti ali s številom prebivalcev na enoto površine, največkrat na kvadratni kilometer (Malačič, 2006, str. 13). Iz tabele 1 je razvidno da se gostota prebivalstva viša iz leta v leto zaradi povečanega števila prebivalstva. V petinpetdesetih letih (od leta 1920 do leta 75) se je namreč povečalo kar dvakratno. V zadnjih letih pa se gostota prebivalstva ne spreminja zaradi zelo majhne spremembe v številu prebivalstva.

Če upoštevamo samo države, ki imajo več kot 10 milijonov prebivalcev, je Japonska peta po naseljenosti prebivalcev na kvadratni kilometer. Pred njo so po poseljenosti Indija, Nizozemska, Koreja ter najbolj naseljeni Bangladeš.

V naslednji sliki so podrobneje prikazani deli Japonske z manj in bolj gosto naselitvijo. Štirje deli države imajo poseljenost na kvadratni kilometer višjo kot 1000. To so glavno mesto Tokio in njegova okolica ter ostali megalopolisi: Osaka, Nagoya ter Fukuoka. V metropolitanskemu delu Tokia je bilo po podatkih iz leta 2005 kar 31,714 milijonov prebivalcev, v Osaki in njeni okolici 16,663 milijonov ter v Nagoyi in njeni okolici pa je bilo 9,046 milijonov prebivalcev. Če upoštevamo mesta sama, pa lahko razberemo, da je po številu prebivalcev največje Tokio z 8,490 milijona prebivalcev, sledi Yokohama s 3,580 milijona prebivalcev nato pa Osaka, Nagoya, Sapporo ter Kobe.

Slika 1: Število prebivalcev Japonske na kvadratni kilometer po regijah

Vir: Statistics Bureau MIC, Statistical Handbook of Japan 2008.

1.2 STRUKTURA PREBIVALSTVA PO SPOLU

Razmerje med deklicami in dečki ob rojstvu, razlike v smrtnosti in starosti po spolu, razlike v selitvah po starosti in spolu ter nekateri zunanji dejavniki (npr. vojne) so dejavniki od katerih je odvisna struktura prebivalstva po spolu. Statistično jo je mogoče enostavno izraziti z odstotkom moških ali žensk med celotnim prebivalstvom ali pa s koeficientoma maskulinitete in feminitete, ki izražata število moških ali žensk na sto oseb nasprotnega spola. Struktura prebivalstva po spolu je odvisna od razvitosti države. V razvitih državah je več žensk, v najbolj nerazvitih pa več moških med celotnim prebivalstvom. Spol je osnovni demografski znak. Tudi zato je spol zelo pomemben tudi za študij mnogih drugih značilnosti prebivalstva (Malačič, 2006, str. 14-15).

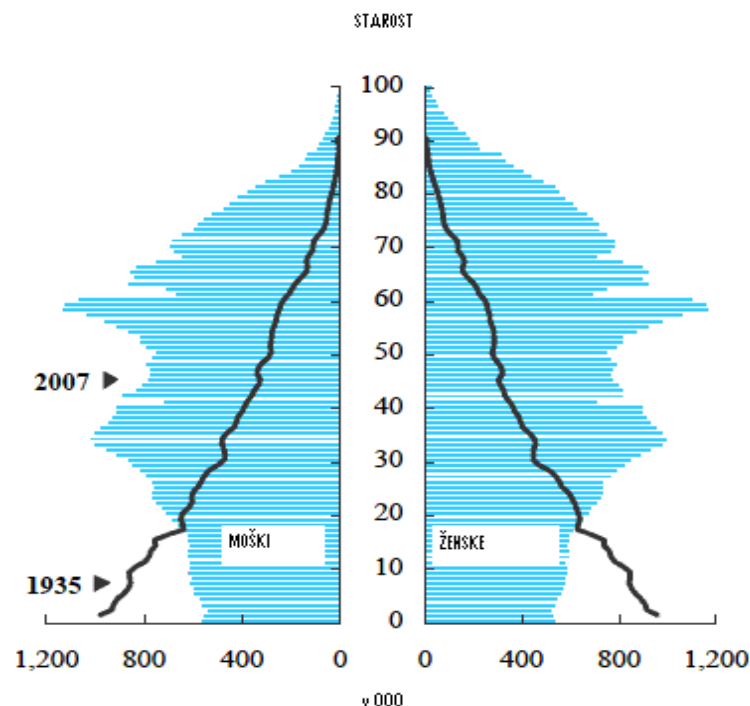
S starostno piramido lahko prikažemo starostno strukturo prebivalstva, v piramidi desna stran prikazuje strukturo ženskega prebivalstva, leva stran pa prikazuje strukturo moškega prebivalstva. Iz oblike piramide pravtako lahko ugotovimo tudi osnovni tip prebivalstva. Piramida s široko osnovnico in prišiljenim vrhom kaže mlado prebivalstvo; relativno ozka osnovnica in kopasti vrh pa sta značilnosti piramide, ki prikazuje staro prebivalstvo. Dalje, obodna črta piramide ne poteka ravno, temveč vsebuje večje ali manjše udornine.

Razločujemo dve vrsti udornin, in sicer primarne in sekundarne. Primarne udornine se pojavljajo pri tistih starostnih letnikih, ki so pretrpeli neposredne izgube v vojnah, epidemijah in podobno. Sekundarne udornine pa nastopajo zaradi deficita v rojstvih, ker so nekateri letniki skrčeni zaradi prej navedenih vzrokov (Bregar, Badavž Kveder & Ograjšek, 2004, dodatek, str. 8).

Na sliki starostne piramide prebivalstva Japonske so v nekaterih predelih piramide večje in manjše udornine. Prva večja razlika je pri prebivalstvu staremu približno 68 let (po podatkih iz leta 2007), saj je zaradi japonsko-sinotskega spora v letih 1938-1939 prišlo do manjše rodnosti. Naslednja večja sprememba se pozna pri prebivalstvu, ki je staro 61 in 62 let (po podatkih iz leta 2007). Ti so se rodili po koncu druge svetovne vojne, ki je močno vplivala na Japonsko prebivalstvo in njihovo rodnost. Prvo veliko povečanje prebivalstva opazimo pri prebivalstvu, ki je staro od 58 do 60 let. Ti prebivalci so se rodili v času »babybooma«, ki je sledil po drugi svetovni vojni v letih od 1947 do 1949. Naslednjo večjo spremembo v piramidi opazimo pri prebivalstvu, ki je bilo rojeno v letu 1966. Zmanjšano število rojstev v tem letu je posledica verovanja v leto HINOEUMA, ki pride približno enkrat na 60 let. Japonci verujejo, da deklice rojene v tem letu prinašajo nesrečo. Naslednje povečanje na piramidi opazimo v letih od 1971 do 1974, ko pride do tako imenovanega drugega »babybooma«.

Iz podatkov za leto 2007 je razvidno, da je bilo na Japonskem v tem letu od skupno 127,771 milijonov prebivalcev, 62,310 milijonov moških in dobre tri milijone več žensk oziroma 65,461 milijonov prebivalk Japonske. Če te podatke prikažemo drugače, lahko rečemo, da je bilo 48,77% moških in 51,23% žensk.

Slika 2: Starostna piramida prebivalstva Japonske za leti 1935 in 2007

Vir: Statistics Bureau MIC, Statistical Handbook of Japan 2008.

1.3 STARANJE PREBIVALSTVA

Ugotavljanje starosti z vprašanjem o dopoljenih letih se uporablja predvsem v nerazvitih državah, kjer veliko ljudi ne ve natančno svojega rojstnega datuma. V razvitih državah, kjer pa je izobrazbena stopnja višja, pa se starost ugotavlja z vprašanjem o rojstnem datumu, tak način pa prinese kvalitetne odgovore. Prebivalstvo razčlenjujemo po starosti na večje starostne kontingente ali starostne razrede izražene v manjših časovnih enotah. Primeri kontingentov so otroci (0 - 14 let), delovni kontingent (15 – 64 let za moške in 15 – 59 let za ženske), rodni kontingent (15 – 49 let), kontingent starega prebivalstva (65 let in več), najpogostejše uporabljeni primeri starostnih razredov pa so eno in petletni razredi. Med relativnimi kazalniki starostne strukture najpogosteje uporabljamo odstotke posameznih kontingentov ali razredov v celotnem prebivalstvu, indekse staranja in srednje vrednosti. Indeksi staranja so definirani z razmerjem med številom starega prebivalstva in številom otrok. Izražajo število starih 65 in več let v neki družbi na 100 otrok v starosti 0 – 14 let. Staranje prebivalstva je definirano kot povečanje deleža starega prebivalstva nad neko starostno mejo v celotnem prebivalstvu. Naraščanje deleža starega prebivalstva med celotnim prebivalstvom se imenuje proces staranje prebivalstva, ta proces pa lahko prikažemo tudi z naraščanjem odstotka starega prebivalstva, rastjo srednje starosti prebivalstva ali povečevanjem indeksa staranja. Ločimo mlado, zrelo in staro prebivalstvo. V literaturi je mlado prebivalstvo opredeljeno z odstotkom starega prebivalstva (65+) do 5 in z indeksom staranja do 15, zrelo prebivalstvo z odstotkom starih 5 do 7 in z indeksom staranja 15 do 25, staro prebivalstvo pa z odstotkom starih nad 7 in z indeksom staranja nad 25. Za te meje lahko rečemo, da so relativne in že nekoliko zastarele. Mislimo, da bi bila primerna meja med zrelim in starim prebivalstvom pri 10 odstotkih starih in indeksu staranja 40. Razmisliti pa bi bilo treba še o uvedbi pojma zelo starega ali pretirano starega prebivalstva. Meja za to kategorijo bi lahko bila 20 odstotkov starih 65 in več let (Malačič, 2006, str. 19-20).

Po podatkih iz leta 2005 je bil delež starih med 0 in 14 let 13,7%, delež prebivalstva starega med 15 in 64 let pa kar 65,8 %. Delež starih 65 in več pa je bil 20,1 %. Na Japonskem je bilo leta 2007 kar 27,46 milijonov prebivalcev starih nad 65 let ali povedano drugače 21,5 %, kar je tudi rekord tako po številu kot v odstotkih. Ti podatki nam povedo, da bi prebivalstvo Japonske lahko uvrstili med zelo staro oziroma pretirano staro prebivalstvo. Hitrost staranja prebivalstva na Japonskem je veliko hitrejša kot v zahodni Evropi ali v Združenih Državah Amerike. Zanimiv je tudi podatek, da je bilo v letu 1970 le 7,1 % prebivalstva starih 65 ali več let, v letu 1994 pa se je ta odstotek že podvojil na 14,1 %. To pomeni, da se je prebivalstvo Japonske zelo hitro staralo, še posebej če primerjamo podatke v ostalih starejših populacijah, ki pravijo, da je za isto podvojitve s 7 na 14 odstotkov starih prebivalcev Italija potrebovala 65 let, Švedska 85 let, Francija pa kar 115 let.

Prebivalstvo na Japonskem se glede na zgornje podatke stara zelo hitro, saj je razvidno, da se je med letoma 2005 in 2007 delež prebivalstva starega 65 in več let povečalo za 1,4 odstotne točke. Projekcije za leto 2030 kažejo še hujšo sliko, saj naj bi bilo kar 31,8 odstotka prebivalstva starega 65 in več let.

V zahodnih (razvitih) državah je staranje prebivalstva povezano tudi s staranjem baby-boom generacije. Za Japonsko pa je to lahko zavajajoče, saj je obdobje »babybooma« trajalo le tri leta, v nasprotju z Zahodom, kjer je to trajalo le okrog 20 let. Najpomembnejši vzrok staranja Japonskega prebivalstva je zmanjšanje stopnje totalne rodnosti, saj je ta že dolgo pod stopnjo obnavljanja, ki znaša 2,07. Vse to vodi v manjše število mladih danes, kar pomeni tudi manjše število mladih v prihodnosti (MacKellar et al., 2004, str. 39).

Japonska ima najdaljšo pričakovano življenjsko dobo prebivalstva. V tem elementu so vodili že od osemdesetih let prejšnjega stoletja. Zanimivo je, da je že več kot 4,5% prebivalstva starih več kot 80 let (Rebick Markus, 2005). Življenjska doba na Japonskem v letu 2006 je bila 85,81 let za ženske ter 79,19 let za moške (Statistics bureau, MIC Statistical Handbook of Japan 2008).

2. RODNOST

Rodnost je demografski pojav, ki ga dobimo tako, da povežemo število rojstev v nekem prebivalstvu s številom tega prebivalstva kot celote ali s posameznimi njegovimi deli. Na ta način je rodnost pozitivna sestavina naravnega obnavljanja prebivalstva. Namesto pojma rodnost se pogosto uporablja pojem nataliteta. Uporabljamo ga takrat, ko primerjamo število živorojenih s celotnim prebivalstvom. V literaturi srečamo tudi izraz fertilitet, ki se uporablja kot sinonim za rodnost. Rojstvo je povezano s porodom, ki je lahko predčasni ali pravočasni. Porod pa je lahko tudi večkratni, ko se rodita dva ali več otrok. Demografija razlikuje med zakonsko in izvenzakonsko rodnostjo (Malačič, 2006, str. 77-79). V zvezi z merjenjem rodnosti je potrebno najprej opredeliti enoto statističnega opazovanja, ker se v življenju srečujemo tako z živorojenimi in tudi z mrtvorojenimi otroki. Ker so živorojeni otroci element biološke reprodukcije, upoštevamo pri kazalcih rodnosti prebivalstva le živorojence (Bregar, Badavž Kveder & Ograjšek 2004, dodatek, str. 21).

Rodnost na Japonskem pada že desetletja, vendar obstaja nekaj izjem. Eden od zanimivih razlogov za padanje rodnosti so poroke. Razlikujemo lahko dogovorjene poroke in poroke iz ljubezni. Dogovorjene poroke so del Japonske kulture in so še zmeraj pomemben dejavnik pri poročnosti. Čeprav se število le teh zmanjšuje, so še zmeraj pomembne (Hodge & Ogawa, 1986, str. 1). Rodnost v družinah, kjer je bila poroka dogovorjena, je večja kot v tistih družinah, kjer poroka ni bila dogovorjena. Zanimivo pa je tudi, da družine z dogovorjenimi porokami prej dosežejo svoj reprodukcijski cilj. Eden izmed razlogov za večjo rodnost je tudi večji vpliv staršev in sorodnikov (Ogawa & Hodge, 1985, str. 21). Ženske, ki svoje rodnostne odločitve dosežejo s svojim partnerjem imajo manj nosečnosti in posledično manj otrok. Ženske, ki te odločitve sprejemajo same, pod vplivom partnerja ali družine, pa imajo več nosečnosti in posledično tudi več otrok (Ogawa & Hodge, 1983, str. 25-27).

2.1 KAZALCI RODNOSTI

Poznamo več različnih kazalcev rodnosti. Najbolj pomemben kazalec rodnosti je splošna stopnja rodnosti, pomembni kazalci rodnosti pa so še stopnja totalne rodnosti ter nekatere specifične stopnje rodnosti, kot so npr. starostne stopnje rodnosti.

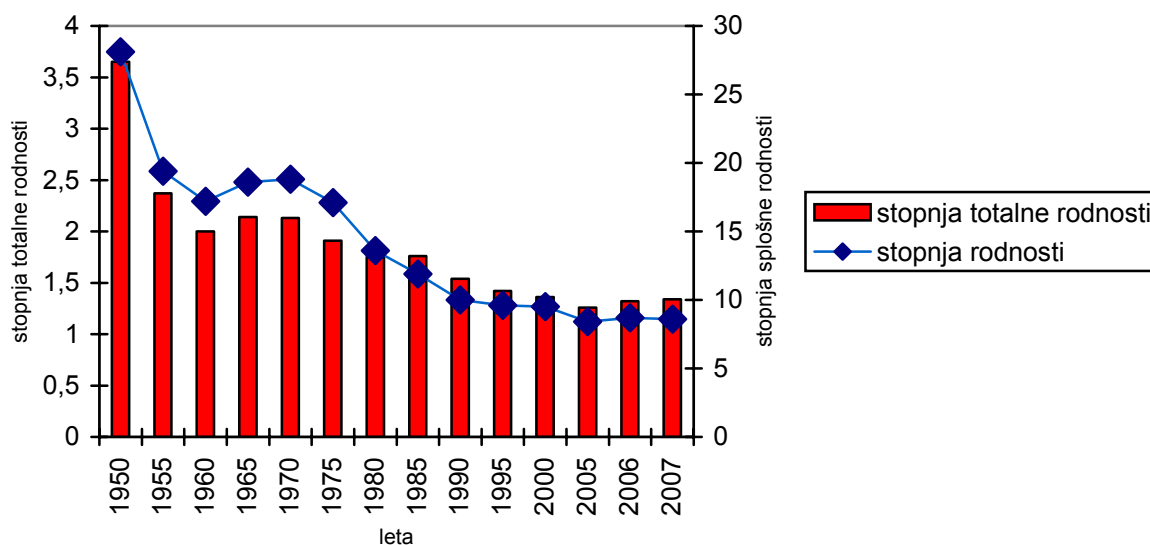
Splošna stopnja rodnosti je definirana kot razmerje med številom vseh živorojenih v določenem koledarskem letu in srednjim letnim številom ženskega prebivalstva v rodnem obdobju. Splošna stopnja rodnosti nam pove število živorojenih na 1000 žensk rodne starosti v določenem letu v državi ali regiji, za katero je izračunana. V razvitih državah se splošna stopnja natalitete giblje med 8 in 15 promili. V nerazvitih državah je še zmeraj precej višja, večinoma med 20 in 45 promili. Najvišje zabeležene stopnje, ki so znane na osnovi statističnih podatkov, pa so okrog 60 promilov (Malačič, 2006, str. 79-80).

Demografski faktorji zmanjšane rodnosti na Japonskem po sredini sedemdesetih let prejšnjega stoletja so precej jasni. Glavna dva faktorja sta: 1. zmanjšanje poročene populacije in 2. zmanjšanje števila otrok v populaciji, ki je poročena (Makoto Atoh, 2001, str. 2-4).

V tem delu je z nekaj številkami predstavljeno padanje rodnosti na Japonskem med letoma 1950 in 2006. V letu 1950 je bilo število rojstev 28,1 na 1000 prebivalcev (v nadaljevanju bo število rojstev na 1000 prebivalcev). Čez 5 let oziroma v letu 1955 je število rojstev padlo na 19,4. Zanimiva je primerjava z letom 1965, ko je bila rodnost 18,6 ter letom 1970, ko je bila rodnost 18,8, kar pomeni, da se je rodnost povečala. To je bil čas drugega »babybooma«. V naslednjih letih se rodnost zopet začne zmanjševati. Razvidno je, da je bila rodnost v letu 1990 točno 10, v letu 1995 je znašala 9,6, v letu 2000 pa pade na 9,5. V letu 2003 je rodnost 8,8, kar pa je manj kot v primerjavi z letom 2004 v katerem je rodnost 8,9 – to pomeni povečanje rodnosti. Že v letu 2005 se rodnost spet zmanjša na 8,4, v letu 2006 pa poveča na 8,6.

Naslednji pomemben kazalnik rodnosti je kazalnik stopnje totalne rodnosti. Stopnja totalne rodnosti nam pove število otrok, ki jih v povprečju rodi ena ženska v svoji rodni dobi, s predpostavko, da je doživela 49. leto starosti. Ta kazalnik pogosto uporabljamo kot kazalnik obnavljanja ali reprodukcije prebivalstva. Vrednost stopnje totalne rodnosti 2,1 pomeni, da bo prebivalstvo s takšno rodnostjo imelo enostavno reprodukcijo (Malačič 2006, str. 80), kar pomeni, da je omogočeno normalno obnavljanje števila prebivalstva države. Zgoraj navedeno velja le za razvite države, za nerazvite države pa je ta stopnja nekoliko višja. Stopnja celotne rodnosti je enaka vsoti enoletnih starostno specifičnih stopenj rodnosti. Lahko pa jo izračunamo tudi aproksimativno iz splošne stopnje rodnosti, tako da slednjo pomnožimo s 35, saj računamo, da traja rodna doba ženske 35 let (od 15. do 49. leta) (Bregar, Badavž Kveder & Ograjšek, 2002, dodatek, str. 24).

Slika 3: Stopnja totalne in splošne rodnosti na Japonskem med leti 1950 ter 2007

Vir: Statistics Bureau MIC, Statistical Handbook of Japan 2008.

Iz podatkov za stopnjo totalne rodnosti je razvidno, da je ta v letu 1950 znašala 3,65, kar pomeni, da je v tistem letu ženska v rodni dobi rodila v povprečju 3,65 otroka. Že v letu 1955 se je ta kazalec močno znižal, saj je znašal 2,37. V letu 1960 se kazalec zniža na 2, kar pomeni, da so na Japonskem v letu 1960 že imeli težave s enostavno reprodukcijo. Stopnja se v naslednjih letih še znižuje. Razvidno je, da v letu 2000 ženska na Japonskem rodi v povprečju 1,36 otroka, dno pa dosežejo na Japonskem v letu 2005, ko v povprečju ženska rodi 1,26 otroka. V letih 2006 in 2007 se to povprečje nekoliko poveča na 1,32 oziroma na 1,34 v povprečju rojenih otrok na žensko (Statistics Bureau, MIC, Statistical Handbook of Japan

2008). Za tako zmanjšanje totalne rodnosti je več vzrokov. Zaradi industrializacije in urbanizacije pride do večje možnosti za izobraževanje, kar pripelje do odlaganja rodnosti. Tudi hitrejši tempo življenja in pomanjkanje časa ter ekonomski status ne dovolijo, da bi rodnost lahko bila tako visoka kot v preteklosti. Med vzroki za manjše število rojenih otrok na žensko pa lahko upoštevamo tudi splave in večjo uporabo kontracepcije.

2.2 POROČNOST IN RAZVEZANOST

S poročnostjo se običajno označuje nastajanje trajnejših skupnosti oseb nasprotnega spola. Take skupnosti se ob rojstvu otroka v veliko primerih spremenijo v družine. Prevladujoča oblika poročnosti je povezava s sklenitvijo zakonske zveze oziroma s poroko, po kateri je dobil pojav svoje ime. Hkrati proučevanje poročnosti zajema tudi razpad skupnosti, o katerih govorimo, zato pri poročnosti obravnavamo tudi razveznost in ovdovelost. Za poročnost in razveznost se uporabljata tudi izraza nupcialiteta in divorcialiteta (Malačič, 2006, str.58).

Število porok na Japonskem v letu 1950 je znašalo 715.081. To število pada do leta 1955, ko je število porok 714.861, po tem letu se število porok na Japonskem začne dvigovati. V letu 1960 se to število dvigne za 151.254 porok in v letu 1970 preseže število 1.000.000, in znaša 1.029.405. Število porok doseže svoj vrhunec v letu 1972, ko znaša 1.099.984, po tem letu pa začne upadati, saj je število porok v letu 1980 le 774.702. Med razlogi za upadanje števila porok po letu 1972 je tudi gospodarska kriza, zaradi katere se ljudje manj poročajo saj se stroški porok skozi leta višajo. Število porok na Japonskem doseže dno v letu 1987, ko to število pade pod 700.000. V teh letih je eden izmed razlogov za manjše število porok tudi manjše število mladih na Japonskem, kar je posledica staranja prebivalstva, vzrok pa je tudi višanje starosti pri prvi poroki. V naslednjih letih število porok na Japonskem rahlo narašča vendar z nekaterimi nihanji. V letu 2001 spet doseže vrhunec po letu 1987 in sicer je v tem letu 799.000. Ta število se potem zmanjša in sicer na 720.417 v letu 2004 (Statistics Bureau, MIC, Statistical Handbook of Japan 2008).

V letu 1950 je bila povprečna starost moškega pri prvi poroki 25,9 let, povprečna starost ženske pri prvi poroki pa 23 let. V letu 1960 se ta starost zviša na 27,2 let za moškega ter 24,4 let za žensko. Trend naraščanja starosti pri prvi poroki se prekine v letu 1970, saj je povprečna starost moškega pri prvi poroki 26,9 let, povprečna starost ženske pri prvi poroki pa 24,2 let. Po letu 1970 se trend spet obrne. Povprečna starost pri prvi poroki v letu 1980 se namreč poveča na 27,8 let za moškega, za žensko pa na 25,2 let. V letu 1990 povprečna starost še zmeraj narašča. Povprečna starost moškega pri prvi poroki je 28,4 let, povprečna starost ženske pri prvi poroki pa 25,9 let. V letu 2000 je starostna razlika med žensko in moškim pri prvi poroki le še 1,8 let, saj je povprečna starost moškega pri prvi poroki 28,8 let za žensko pa 27 let. V letih 2005, 2006 in 2007 starostna razlika med spoloma ostaja enaka, se pa zviša starost pri prvi poroki za oba spola. V letu 2005 je starost moškega pri prvi poroki 29,8 let, pri ženski pa 28 let. V letu 2006 moški doseže povprečno 30 let, ženska pa 28,2 let pri prvi poroki. Podatki za leto 2007 nam prikažejo, da se povprečno število let pri prvi poroki zviša še za 0,1 leto, in sicer na 30,1 let za moškega ter 28,3 let za žensko. Iz teh podatkov je razvidno, da je se je med leti 1950 ter 2007 povprečna starost moškega pri prvi poroki dvignila za 4,2 leta, povprečna starost ženske pri prvi poroki pa za 5,3 let. Tudi ta podatek vpliva za znižano stopnjo rodnosti na Japonskem (Statistical handbook of Japan, chapter 2: population, Marriages and divorces, table 2.6).

Po letu 1975 se je povečalo število moških, ki so ostali neporočeni, saj ni bilo dovolj žensk za poroko. Ti moški so bili rojeni v času prvega »babybooma«, takoj po drugi svetovni vojni.

Temu »babyboomu« je sledil oster padec rodnosti, kar je pomenilo zmanjšano število žensk za poroko, saj je bil trend starosti porok moških med 25 in 29 let z ženskami starimi med 22 in 26 let. Dva socialno-ekonomska razloga za povišanje povprečne starosti ob poroki sta urbano-ruralno prebivališče in izobrazba. Povprečna starost ob poroki je bila višja v urbanih kot v ruralnih središčih, tako za ženske kot za moške. Ta razlika se skozi leta zniža. Drugi razlog je izobrazba. Zaradi višje stopnje izobraževanja žensk se je povečalo tudi število moških, ki se niso poročili, kar poveča povprečno število let ob prvi poroki. Problem pri iskanju partnerja je tudi to, da želijo moški za partnerico manj izobražene ženske, ženske pa ne želijo manj izobraženega moškega za partnerja. Podatki po letu 1990 pa kažejo, da izobrazba in urbanizacija ne vplivata več veliko na povišanje povprečne starosti pri porokah. Tudi ekonomske zmožnosti so razlogi za manjše število porok, še posebej v času gospodarskih kriz - v sedemdesetih letih in manjši gospodarski rasti, ki je sledila po krizi (Retherford et al., 2001, str. 65-102).

Eden od razlogov za preložitve poroke pri ženskah je izobraževanje in posledično iskanje boljše priložnosti za delo. V letu 1990 je bila povprečna starost ženske z univerzitetno izobrazbo pri prvi poroki 28 let, povprečna starost ženske s srednješolsko izobrazbo pri prvi poroki pa 26 let (MacKellar et al., 2004, str. 50).

S smrtjo ali razvezo pa zakonska zveza lahko razpade. Ob tem je potrebno dodati, da velja ta trditev za monogamne družinske skupnosti in za države, kjer je razveza pravno urejen in običajen postopek. Kot posledica velikega znižanja smrtnosti so razveze veliko bolj pomembna oblika razbitja zakonske zveze kot pa smrt enega od partnerjev. To velja za razvite države. Izrečena trditev velja v celoti le za zrelo obdobje človekovega življenja, nekje do 60, ali 65. leta starosti. Prezgodnje smrti so v sodobnih razvitih državah redkejšje, zato so tudi redkeje vzrok razbitja zakonskih zvez. Z naraščanjem smrtnosti v višjih starostnih razredih začne vse bolj prevladovati razpadanje zakonskih zvez zaradi smrtnosti. Višja smrtnost moškega prebivalstva povzroča, da je med ovdovelim prebivalstvom mnogo več žensk kot moških. Stopnje razvez računamo podobno kot stopnje poročnosti, vendar se pri tem pri razvezah pojavlja dodatna možnost. V imenovalce posameznih stopnje lahko postavimo namesto celotnega prebivalstva samo poročeno prebivalstvo (Malačič, 2006, str. 69-70).

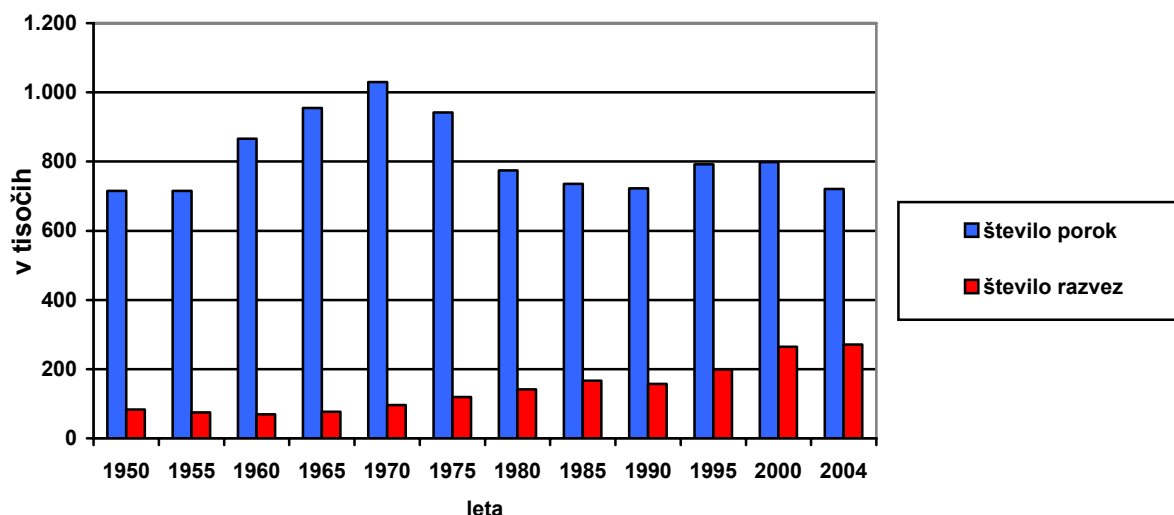
Podatki o razvezanosti na Japonskem kažejo, da je bilo v letu 1950 le 83.689 razvez. Podatek za leto 1955 nam pokaže, da se je število razvez še zmanjšalo na 75.267. Trend upadanja razvez se nadaljuje tudi v letu 1960, ko je število razvez 69.410. Trend upadanja pa se obrne, saj se je v letu 1965 število razvez povečalo na 77.191. Število razvez narašča tudi v naslednjih letih, saj jih je v letu 1970 že 95.937, v letu 1975 pa 119.135, kar v odstotkih znaša kar 24,2% povečanje v petih letih. V letu 1980 število razvez naraste na 141.689, v letu 1985 pa se ta številka še poviša na 166.640. V naslednjih letih število razvez še pada, leta 1990 jih je bilo 157.608. Po tem letu število razvez zopet začne naraščati. V letu 1995 je razvez že 199.016. Podatek števila razvez v letu 2000 pa nam prikaže, da jih je bilo kar 264.246. Najvišje število razvez je v letu 2002, ko je le-teh kar 289.836, nato pa zopet sledi upad le-teh, saj je število razvez v letu 2004 manjše za 18.032 oziroma znaša 270.804 (Statistics Bureau, MIC, Statistical Handbook of Japan 2008).

Število razvez skozi leta se očitno viša. Razlogi za višje število razvez so različni. Med razlogi so upoštevani industrializacija, urbanizacija in razvoj družbe same. Izobraževanje je tudi eden izmed razlogov, saj so izobražene ženske lahko veliko bolj samostojne in niso več toliko odvisne od svojega partnerja. Odpravljanje določenih tabujev ter zmanjšanje števila

dogovorjenih porok tudi vplivata na večanje števila razvez. Število razvez pa se viša tudi zaradi večjega števila prebivalstva.

Ob primerjavi števila porok in števila razvez v letih med 1950 in 2004 je razvidno, da se v letu 1955, glede na leto 1950, oboje zmanjša. V letu 1960 pa se število porok poveča, število razvez pa zmanjša. V letu 1965, glede na leto 1960, se oba parametra povečata, tako število porok kot število razvez. Tako se zgodi tudi v letu 1970 glede na predhodnih pet let. V letu 1975, glede na leto 1970, število porok upade, število razvez pa naraste. Primerjava števila porok in števila razvez v letu 1980, glede na leto 1975, prikaže, da število porok še vedno upada, število razvez pa narašča. Tako je tudi v letu 1985, če ga primerjamo z letom 1980, ter tudi letu 1990, če ga primerjamo z letom 1985. V letu 1995 pa opazimo porast tako razvez kot porok, glede na leto 1990. V letu 2000 je mogoče razbrati enak pojav, to je povečanje števila porok in povečanje števila razvez. Ob primerjavi leta 2004 z letom 2000 pa je razviden padec števila porok in povečanje števila razvez. Glede na to primerjavo lahko ocenimo, da število porok in število razvez nista povezani števili.

Slika 4: Število porok in razvez v letih 1950 do 2004

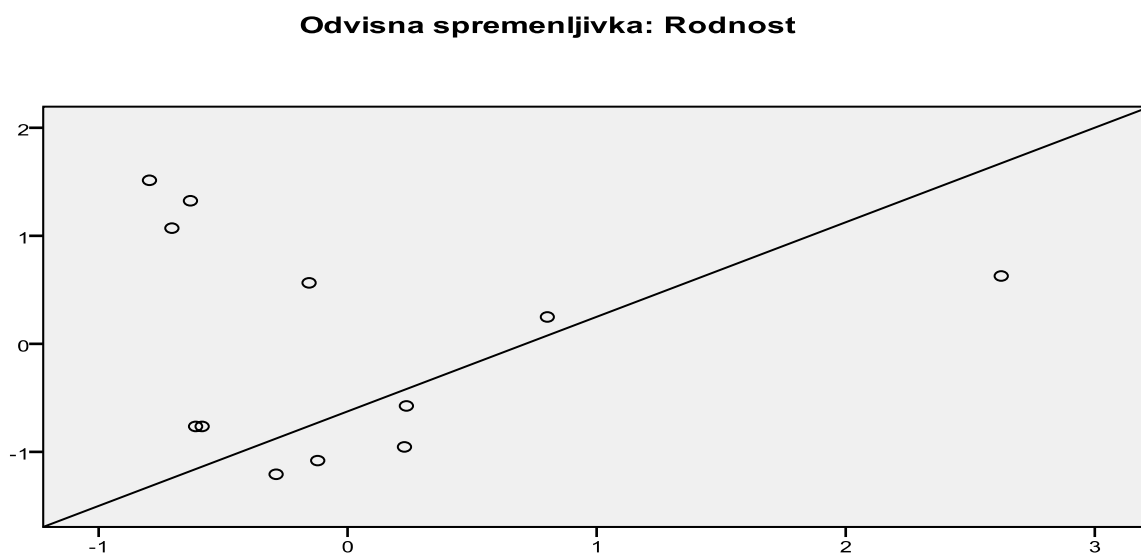

Vir: Statistics Bureau MIC, Statistical Handbook of Japan 2008.

2.2.1 VPLIV POROČNOSTI IN RAZVEZNOSTI NA RODNOST

S pomočjo enostavne linearne regresije se lahko razbere vpliv poročnosti in razveznosti na stopnjo totalne rodnosti. Iz koeficienta korelacije $r=0,767$ je razvidno, da je povezava med stopnjo totalne rodnosti in stopnjo poročnosti (število porok na 1000 prebivalcev) pozitivna, linearna in močna. Iz determinacijskega koeficienta $r^2=0,588$ lahko razberemo, da je 58,8% totalne rodnosti pojasnjeno z linearno odvisnostjo od števila porok na 1000 prebivalcev. Regresijski koeficient $b=2,782$ pomeni, da če se poveča rodnost za enega otroka, se zviša število porok za 2,782. Ničelno domnevo zavrnemo pri točni stopnji $p=0,004$ in sprejmemo sklep, da je regresijski koeficient različen od nič, kar pomeni, da število porok vpliva na stopnjo totalne rodnosti.

Slika 5: Razsevni diagram vpliva poročnosti na rodnost

Vir: Statistics Bureau MIC, *Statistical Handbook of Japan 2008*.

Koeficient linearne agresije med razveznostjo (število razvez na 1000 prebivalcev) in stopnjo totalne rodnosti kaže, da je negativen, linearen in močan saj je $r=-0,732$. Determinacijski koeficient $r^2=0,536$. Iz determinacijskega koeficienta lahko razberemo, da je 53,6% totalne rodnosti povezane z linearno odvisnostjo od števila razvez na 1000 prebivalcev. Regresijski koeficient $b=-8,787$ nam prikaže, da se ob zmanjšanju števila razvez za 8,787 na 1000 prebivalcev stopnja totalne rodnosti zviša za 1. Ničelno domnevo lahko zavrnamo pri točni stopnji značilnosti $P=0,007$, kar pomeni, da je regresijski koeficient različen od nič. Iz tega lahko razberemo, da število razvez pomembno vpliva na stopnjo totalne rodnosti.

2.3 KONTRACEPCIJA IN SPLAV

V razvitih državah, kjer prevladuje sodobni tip reprodukcije, se je razširilo načrtovanje družin ali starševstva kot način življenja. Ljudje se zavestno odločajo o tem, kdaj bodo rodili otroke, koliko jih bodo rodili in kakšni bodo razmiki med porodi. Razširjenost načrtovanja družine se kaže v prevladi modela družine z enim do dvema otrokoma. Zaradi ekonomskih, stanovanjskih, čustvenih in drugih problemov so ljudje prisiljeni spreminjati svoje želje in ideale, kar jih privede v načrtovanje rojstev z uporabo kontracepcijskih sredstev in splava. Proučevanje razširjenosti kontracepcije običajno začnemo z vprašanjem o obveščenosti in znanju o kontracepciji. V razvitih državah vprašanje ni več potrebno, ker je obveščenost zelo visoka. Demografska analiza splavov in splavnosti je zelo podobna, dostikrat pa celo povsem enaka analizi rodnosti (Malačič, 2006, str. 105-106). Zanimivo je, da je na Japonskem kontracepcijska tableta za ženske zakonsko dovoljena šele z letom 1999.

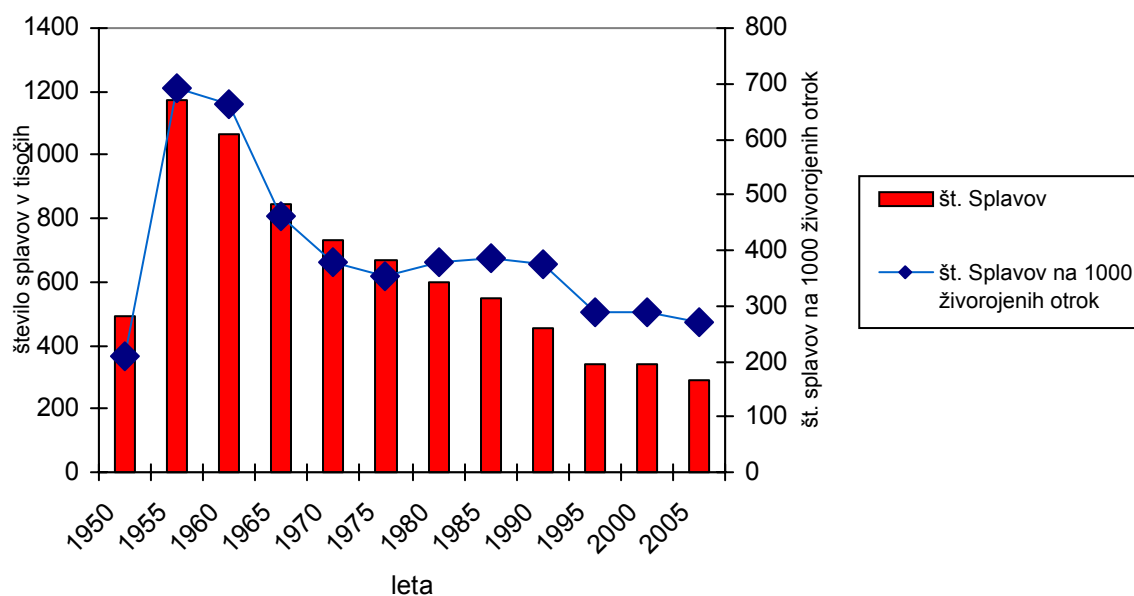
Splav na Japonskem skozi zgodovino ni doživel takega nasprotovanja kot v bolj krščanskih državah, saj mu šintoisti in budisti niso hudo nasprotovali, vpliv katoliške cerkve pa je bil neznamenit (Hart & Ross, 1967). Splav je bil na Japonskem legaliziran leta 1948. Za tak zakon so se na Japonskem odločili zaradi dveh razlogov: 1. previsoke stopnje rodnosti ter 2.

problema ilegalnih splavov, ki so lahko hudo škodljivi za zdravje žensk. Splav je bil dovoljen v primerih, če je fetus ogrožal življenje matere, ali pa je obstajala možnost, da rojeni otrok ne bo zdrav zaradi dednih bolezni v družini ali psihičnega stanja matere. Leta 1949 je bil zakon spremenjen tako, da so ženske lahko naredile splav zaradi fizičnih ali ekonomskih razlogov. Na začetku je bil čas do katerega so lahko opravili splav 28 tednov nosečnosti, kar so kasneje spremenili na 22 tednov nosečnosti.

Število prijavljenih splavov v letu 1950 je bilo 489.111. V letu 1955 se to število že močno poveča na 1.170.143, vrhunec pa doseže v letu 1958, ko je 1.128.231 prijavljenih splavov. Povišano število splavov se lahko tukaj pripiše zakonu o splavih. Trend rasti povečevanja števila prijavljenih splavov se zmanjša v naslednjih letih. Število prijavljenih splavov v letu 1960 je bilo 1.063.256, v letu 1965 pa se ta številka še zniža na 843.248. Padec števila splavov se nadaljuje tudi v naslednjih letih. Število prijavljenih splavov v letu 1970 pade na 732.033, v letu 1975 pa na 671.597. V letu 1980 pade številka prijavljenih splavov pod 600.000, v letu 1985 pa znaša število prijavljenih splavov 550.127. Tudi v letu 1990 število prijavljenih splavov še zmeraj pada, saj je ta številka 456.797. Tako se zgodi tudi v naslednjih letih. Leta 1998 znaša število prijavljenih splavov 333.220, po tem letu pa je razviden majhen porast števila prijavljenih splavov, saj je v letu 2000 število prijavljenih splavov 341.164. V zadnjih letih se zmanjšano število splavov lahko pripiše večji uporabi kontracepcijskih sredstev, saj so v letu 1999 legalizirali kontracepcijske tablete. Po letu 2001 pa število prijavljenih splavov zopet začne upadati, in sicer je v letu 2005 le še 289.127 prijavljenih splavov.

Upad števila in stopnje splavov je mogoče pripisati različnim razlogom. Ti razlogi so lahko ekonomski status, večje znanje v planiranju družin in povečana stopnja uporabe kontracepcije. (Baba et al., 2005, str 9-15). Poleg tega pa je eden od razlogov tudi uvedba zakona o splavih. Upad števila splavov pa se lahko pripiše tudi manjšemu številu mladih, saj se prebivalstvo hitro stara, zaradi majhne rodnosti pa je vedno manj mladih.

Slika 6: Število prijavljenih splavov in število splavov na tisoč živorojenih otrok med leti 1950 in 2005

Vir: Historical abortion statistics, Roberst Jonston, 2008.

Podatke o uporabi kontracepcijskih sredstev lahko najdemo v različnih virih. Prvi vir uporabljen za to temo, je NSFP (National Survey on Family Planning), ki je s pomočjo časopisa Mainichi Shimbun opravljala dveletne ankete med leti 1950 in 2000. Ankete so se nanašale na uporabo kontracepcijskih sredstev med ženskami v rodni dobi (15-49 let), ki so bile poročene. Po letu 1990 pa v anketah upoštevajo tudi ženske v rodni dobi, ki niso poročene. Po teh podatkih lahko vidimo, da je bila uporaba kontracepcijskih sredstev v letu 1950 samo 20 % kar lahko povežemo tudi z visokim številom splavov. V letu 1970 se uporaba kontracepcijskih sredstev poveča na okoli 60 % žensk v rodni dobi. Ta stopnja uporabe kontracepcijskih sredstev se ustali v naslednjih letih. Zanimivo je, da v letih 1994 in 2004 odstotek uporabe kontracepcijskih sredstev upade na 59% za leto 1994 in 52 % za leto 2004. Eden pomembnejših razlogov za ta padec je spremenjena starostna struktura poročenih žensk, saj lahko iz podatkov v prejšnjih poglavjih opazimo, da se je starostna doba žensk pri prvi poroki skozi leta zvišala. Za ženske v rodni dobi, ki niso poročene, je iz podatkov razvidno, da je bila stopnja uporabe kontracepcijskih sredstev v zgodnjih letih samo 40 %, v letu 1990 pa je ta stopnja že 60 %. Kar 30% neporočenih žensk ni nikoli uporabljalo kontracepcijskih sredstev v letu 1990, ta odstotek pa se zniža samo na 5% v letu 2000, kar lahko pripišemo tudi boljši osveščenosti ter zakonsko dovoljeni uporabi kontracepcijskih tablet, ki so bile do leta 1999 prepovedane.

Drugi vir, ki govori o uporabi kontracepcijskih sredstev je JNFS (Japanese National Fertility Survey). JNFS je anketa, ki jo izvajajo vsakih 5 let, med okoli 9000 ženskami v dobi od 15 do 49 let. Po podatkih iz te ankete, je razvidno, da je v letu 1987 63,5% žensk uporabljalo kontracepcijska sredstva, v letu 1997 pa se ta odstotek zniža za slabih 5 odstotnih točk na 58,9%. Tega podatka pa ne smemo upoštevati dobesedno, saj se je število tistih, ki ni odgovorilo na to vprašanje, v anketi povečalo.

Zanimivi so tudi podatki o uporabljenih kontracepcijskih sredstvih. Najbolj uporabljeno kontracepcijsko sredstvo je bilo kondom. Tega je v letu 1987 uporabljalo kar 73,9% parov, v letu 1997 pa se ta odstotek še poveča na 75,2%. Drugi najbolj uporabljen način kontracepcije je bilo prezgodnje prenehanje. Ta način je bil uporabljen po podatkih iz leta 1987 v 15,5% , po podatkih iz leta 1997 pa v 20,6%. Visok delež kontracepcije je bila tudi periodična abstinenca, ki je v letu 1987 dosegla 13,7%, v letu 1997 pa 8,6%. Sterilizacija kot trajni način kontracepcije je bil uporabljen pri moških v 1,7% primerih v letu 1987, v letu 1997 pa v 1,3%. Pri ženskah je ta način v letu 1987 uporabilo 5,9%, v letu 1997 pa 3,9% vprašanih. Zaradi prepovedi kontracepcijskih tablet, je odstotek uporabe le-teh bil zelo nizek, saj je v letu 1987 znašal 1,4%, v letu 1997 pa le 1,2%.

Iz teh podatkov lahko sklepamo, da so na Japonskem veliko bolj popularna nemedicinska kontracepcijska sredstva, v primerjavi z zahodnimi razvitimi državami, kjer so medicinska kontracepcijska sredstva v veliko večji uporabi.

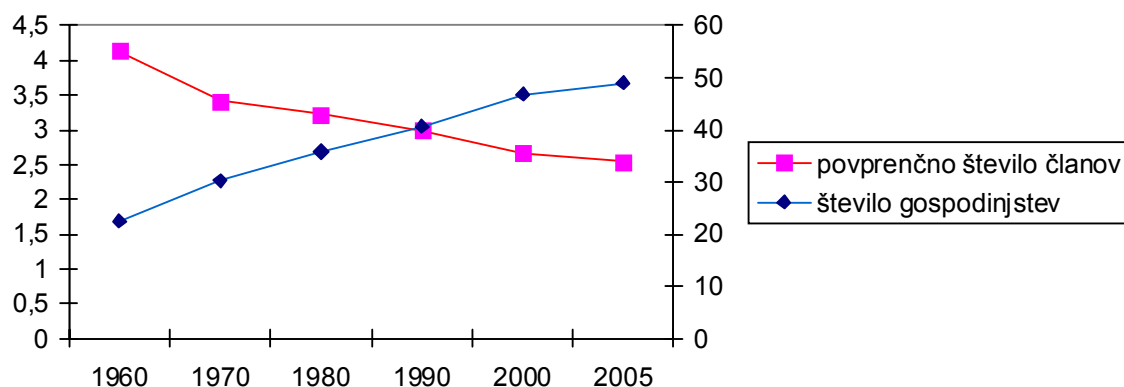
Po podatkih JNFS iz leta 1997 o kombiniranju kontracepcijskih sredstev med poročenimi ženskami med 15 in 49 letom je 83% teh uporabljalo samo eno kontracepcijsko sredstvo, 13% je uporabljalo dve kontracepcijski sredstvi in le 1% žensk je uporabljalo tri različna kontracepcijska sredstva. Večina tistih, ki so uporabljale le eno kontracepcijsko sredstvo je uporabljalo kondom, tudi tisti ki so uporabljali nemedicinska kontracepcijska sredstva pa so ta kombinirali s uporabo kondomov (Sato & Iwasawa, 2006).

2.4 DRUŽINA IN VELIKOST DRUŽINE

Družina v večini primerov nastane ob poročnosti in rojstvu otrok spolnih skupnosti. Pri vseh takšnih skupnostih ne preide do te preobrazbe, ker se v delu parov zaradi sterilnosti ne morejo roditi otroci. Kljub temu tudi del teh parov oblikuje družine s pomočjo posvojitve tujih otrok, tako da lahko rečemo, da je študij poročnosti, skupaj s študijem razveznosti in ovdovelosti, obravnava nastajanje, obstoja in razpadanja ene od temeljnih institucij človeške družbe – družine. Med vsemi funkcijami družine je ostala še najbolj nespremenjena njena reproduktivna funkcija. Sodobna družina rojeva mnogo manj otrok kot v preteklost, vendar največji del rojevanja še zmeraj poteka v okviru družine. Družina je v okviru tradicionalne reprodukcije najpomembnejša družbena institucija (Malačič, 2006, str. 59-60, 210).

Z ekonomskim razvojem stopnja smrtnosti pade, stopnja rodnosti pa v tistem trenutku ostane ista kar povzroči visoko povečanje števila prebivalstva. Vendar modernizacija (to je industrializacija in urbanizacija) povzroči, da pari drastično zmanjšajo število potomcev, kar na koncu povzroči stanje z nizko smrtnostjo in nizko rodnostjo. Ta sistem je pogosto poznan kot razvoj majhnega družinskega sistema (Mosk, 1977, str. 655).

Slika 7: Povprečno št. članov gospodinjstva in število gospodinjstev (v mio) med letoma 1960 in 2005

Vir: Statistical Handbook of Japan 2008.

Na Japonskem se je med leti 1920 in 1950 število članov gospodinjstva gibalo v povprečju okoli 5 članov, v letu 1960 pa so imeli v povprečju 4,14 prebivalca na gospodinjstvo. Kasneje se zaradi zmanjšane stopnje rodnosti to povprečje začne zniževati. V letu 1970 je bilo število članov na gospodinjstvo le še 3,41. Tudi v naslednjih letih se povprečno število gospodinjstev znižuje, saj je mogoče razbrati da je v letu 1980 povprečno število gospodinjstev 3,22, v letu 1990 pa ta številka pade pod 3 in sicer na 2,99 člana na gospodinjstvo. V letu 2000 je to povprečje 2,67, v letu 2005 pa imajo na Japonskem povprečno le še 2,55 člana v enem gospodinjstvu. Tak razvoj lahko pripišemo tudi zmanjšanju velikosti gospodinjstev, saj je vse več gospodinjstev z enim članom. Medtem, ko se je število članov v gospodinjstvih manjšalo, se je število gospodinjstev večalo. Skupno število gospodinjstev je bilo v letu 1960 približno 22,539 milijonov. Ta številka naraste v letu 1970 na približno 30,297 milijonov gospodinjstev. Trend rasti števila gospodinjstev narašča tudi v naslednjih letih. V letu 1980 je gospodinjstev že 35,824 milijonov. V letu 1990 je število gospodinjstev 40,670 milijonov, v letu 2000 pa 46,782 milijonov gospodinjstev. Podatki za leto 2005 prikazujejo, da se je ta številka še povečala, in sicer na 49,063 milijonov gospodinjstev. Pojav povečanja števila gospodinjstev pa je recipročen z zmanjšanjem števila članov v gospodinjstvu. Na Japonskem

predvidevajo, da se bo število gospodinjstev višalo nekje do leta 2015, ko pričakujejo vrh v številu gospodinjstev, po tem letu pa naj bi število gospodinjstev začelo upadati. S staranjem prebivalstva pa se povečuje tudi število starejših gospodinjstev.

3. SMRTNOST

Smrtnost se definira kot nastop trajne odsotnosti kakršnegakoli znaka življenja po živem rojstvu oziroma proces, v katerem prenehajo delovati organi in funkcije človekovega telesa. Kljub težavam pri njeni definiciji se ta v demografiji obravnava kot neizogiben in neponovljiv dogodek. Smrtnost prebivalstva v danem koledarskem letu je bolj odvisna od splošnih razmer v tem letu kakor pa od preteklih akumuliranih dejavnikov smrtности med prebivalstvom. Epidemije, vojne, lahkote, konkretne higienske razmere in vremenske ujme vplivajo na smrtnost bolj kot pa preneseni dejavniki iz preteklih let življenja. Smrtnost prebivalstva je bistveno odvisna od starosti in spola. Starostno specifično smrtnost prikazujemo najpogosteje s starostno specifičnimi stopnjami smrtности, izračunanimi posebej za moške in posebej za ženske. Za smrtnost po starosti lahko ugotovimo modalno starost umrlih, ki jo določimo tako, da poiščemo eno- ali petletni starostni razred z najvišjim številom umrlih. Skoraj v vseh starostnih razredih je smrtnost žensk nižja od smrtности moških, kar privede do izrazito višje smrtности moških skozi celotno življenje. To je predvsem značilno za današnje razvite države. Diferencialna smrtnost označuje razlike v smrtности med različnimi skupinami prebivalstva. Poleg starosti in spola na smrtnost prebivalstva delujejo še mnogi drugi vzroki. Ti vzroki so na primer zakonski stan, aktivnost, poklic, dejavnost, izobrazba, narodnost, rasna pripadnost in drugi, vendar moramo pri proučevanju diferencialne smrtности po teh in drugih vzrokih upoštevati medsebojno povezanost vzrokov pri njihovem vplivu na smrtnost (Malačič, 2006, str. 111 – 118).

3.1 KAZALCI SMRTNOSTI

Splošna stopnja smrtности oziroma stopnja umrljivosti ali mortaliteta je najosnovnejša stopnja smrtности in se opredeljuje kot razmerje med številom umrlih in srednjim številom prebivalstva v določenem letu (Bregar, Badavž Kveder & Ograjšek, 2002, dodatek, str. 13). Najprimernejši kazalnik za primerjavo smrtности med različnimi prebivalstvi je življenjsko pričakovanje ob rojstvu, saj je splošna stopnja smrtности bistveno odvisna od starostne strukture prebivalstva in ni primerna za mednarodne, meddržavne ali medregionalne primerjave smrtности. Vzrok za to je število umrlih na 1000 prebivalcev, ki je bistveno višje pri prebivalstvih s staro kot pri prebivalstvih z mlado starostno strukturo (Malačič, 2006, str. 113).

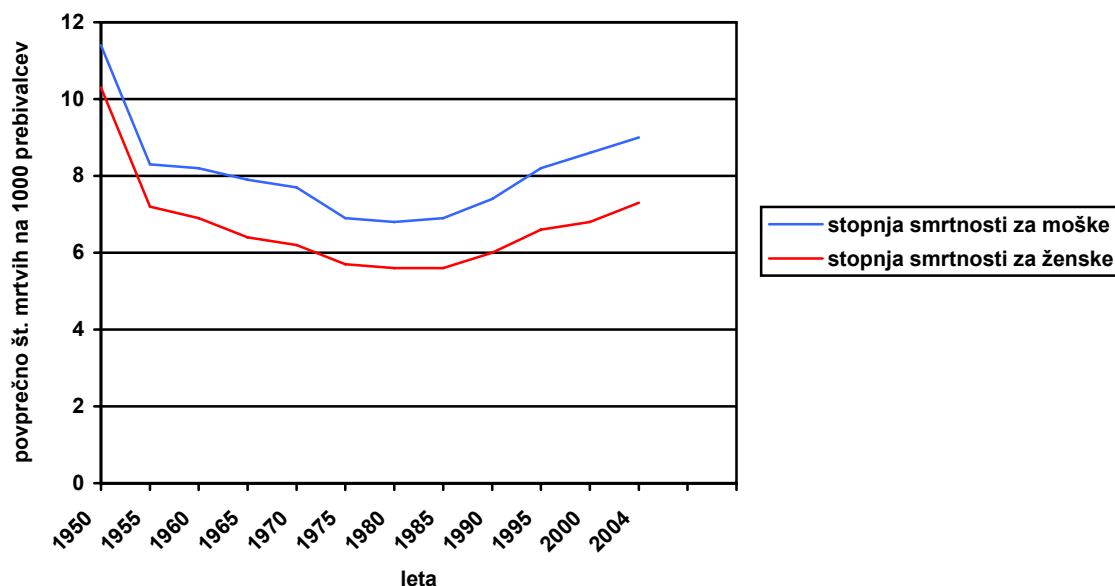
Poleg splošne stopnje smrtности poznamo še specifične stopnje smrtности. Imamo na primer spolnospecifične, poklicnospecifične stopnje smrtности itd. Med temi zavzemajo prav posebno mesto starostnospecifične stopnje, kajti smrtnost je gotovo v velik meri funkcija starosti. Specifične stopnje smrtности nam pokažejo, v katerih skupinah prebivalstva je umrljivost, glede na vrednost določene spremenljivke, izredno visoka. S specifičnimi stopnjami smrtности lahko primerjamo umrljivost prebivalstva v daljšem časovnem obdobju ali pa primerjamo smrtnost dveh prebivalstev. (Bregar, Badavž Kveder & Ograjšek, 2002, dodatek, str. 14- 15).

V letu 1950 je bilo na Japonskem 10,9 umrlih na 1000 prebivalcev (v nadaljevanju bodo vsi podatki v številu umrlih na 1000 prebivalcev). V letu 1955 se ta stopnja že zniža na samo 7,8 umrlih, trend upadanja števila mrtvih na 1000 prebivalcev pa se nadaljuje tudi v naslednjih letih, saj je število mrtvih na 1000 prebivalcev v letu 1960 že 7,6. V letu 1965 je ta stopnja

7,1, ki pa se v letu 1970 zniža na 6,9. Leta 1975 je stopnja umrlih na Japonskem 6,3, v letu 1980 pa ta stopnja doseže najnižjo točko, in sicer imajo 6,2 umrlih na 1000 prebivalcev. V letu 1985 se trend obrne navzgor in povprečno število mrtvih na 1000 prebivalcev začne naraščati, saj je v tem letu stopnja 6,3, v letu 1990 pa že 6,7. Leta 1995 se ta stopnja ponovno dvigne na 7,4, leta 2000 pa na 7,7. Stopnja se zvišuje tudi v letih 2003, 2004 in 2005, v letu 2006 pa je ista kot v letu 2005 in sicer 8,6 umrlih na 1000 prebivalcev. V letu 2007 se ta stopnja še zviša in sicer na 8,6.

V času po drugi svetovni vojni se stopnja smrtnosti začne zniževati, zaradi zniževanja posledic vojne. K temu pomaga tudi večje vlaganje v zdravstveni sistem in hiter razvoj Japonskega gospodarstva, ki to omogoča. Povezano s nižanjem stopnje smrtnosti je tudi povečana stopnja življenjskega pričakovanja, ki se hitro viša (bolj podrobno opisano v nadaljevanju). Največji razlog zviševanja stopnje umrljivosti, ki se začne v osemdesetih letih, je predvsem staranje prebivalstva ter vse večje število starega prebivalstva, med katerim pa je stopnja umrljivosti veliko višja kot med mlajšim prebivalstvom.

Slika 8: Stopnja smrtnosti na Japonskem med leti 1950 ter 2004 za ženske in moške

Vir: Statistics Bureau MIC, Statistical Handbook of Japan 2008.

Število smrti v letu 1950 je bilo 904.876, nakar začne padati in med leti 1955 in 1985 ne odstopa veliko ter ostaja približno konstantno. Po letu 1985 pa začne naraščati in v letu 2005 znaša že 1.083.796. Število smrti v zadnjem času lahko pripišemo predvsem staranju prebivalstva.

V te podatke bi lahko vključili tudi indeks smrti po spolu, iz katerega lahko razberemo kolikšna je bila razlika med številom smrti žensk in številom smrti moških. V letu 1950 je ta indeks znašal 106,7. V naslednjih letih se indeks začne višati. V letu 1960 je znašal še 114,7. Vrhunec doseže v letu 1969, ko znaša 120,8. Indeks nato začne malo padati, vendar pa se v naslednjih letih giblje med približno 116 in 120. V letu 2000 ta indeks znaša 120,7 in se začne zniževati. V letu 2005 znaša 117,3 v letu 2006 pa le 115,6.

3.2 SMRTNOST DOJENČKOV

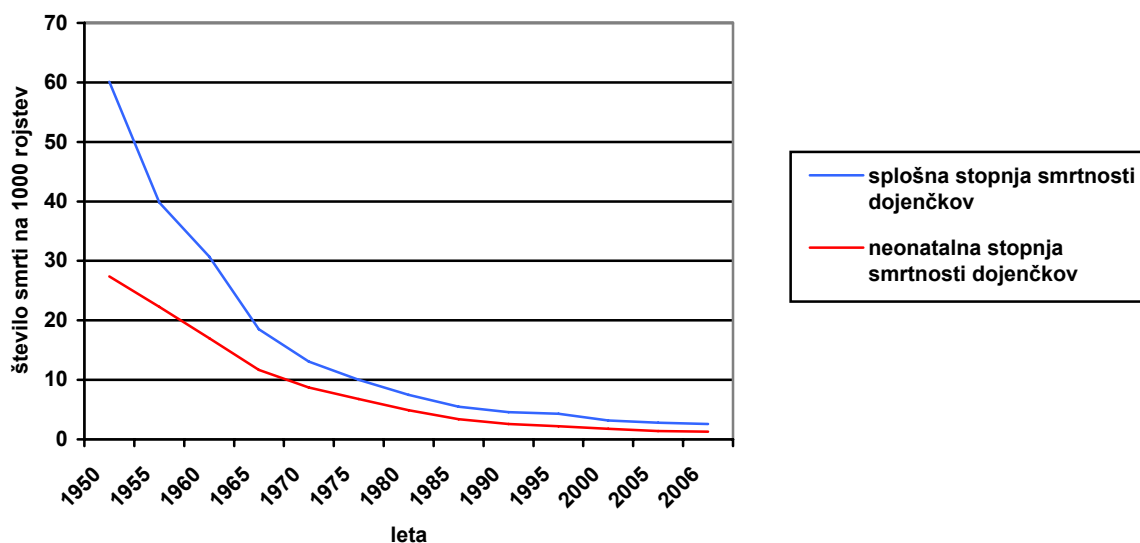
Smrtnost dečkov je višja od smrtnosti deklic že v prvem letu starosti. Prav prvo leto starosti in razporeditev skozi prvo leto pa je pomemben vidik pri smrtnosti dojenčkov. Za to razporeditev je značilno, da je posledica dveh različnih skupin vzrokov smrti. V prvih dneh tednih otrokovega življenja prevladujejo endogeni, kasneje pa eksogeni vzroki smrti. Endogeni vzroki smrti so povezani s potekom nosečnosti, z genetskimi dejavniki in vrsto drugih dejavnikov, ki delujejo znotraj materinega telesa, eksogeni vzroki smrti pa so predvsem rezultat družbenoekonomskega in drugega okolja, v katerem dojenček živi. Z medicinskega vidika je relativno težko natančno definirati in razlikovati endogene in eksogene vzroke smrti dojenčkov za vsak posamezen primer. Razlikovanje med endogenimi in eksogenimi vzroki smrti dojenčkov je v ozadju delitve smrtnosti dojenčkov na neonatalno in postneonatalno smrtnost. Neonatalna smrtnost se zgodi v prvih 27 dneh življenja in je v razvitih državah višja kot postneonatalna smrtnost, ki pa se zgodi v preostalem delu leta. Neonatalno smrtnost je bistveno težje znižati kot postneonatalno smrtnost dojenčkov. Znotraj neonatalne smrtnosti se pogosto razločuje smrtnost v prvem tednu življenja. To smrtnost imenujemo semantalna smrtnost dojenčkov. Smrtnost okoli rojstva je zelo pomembna, zato pogosto združujemo neonatalno smrtnost dojenčkov in mrtvorodnost v perinatalno smrtnost dojenčkov. Natančno razdelitev vzrokov smrti dojenčkov na endogene in eksogene dobimo s pomočjo biometrične analize smrtnosti dojenčkov. Smrtnost dojenčkov od 28. dneva naprej je v celoti eksogena smrtnost, tista v prvih osemindvajsetih dnevih pa je sestavljena iz endogene in eksogene smrtnosti (Malačič, 2006, str. 115-116).

Smrtnost dojenčkov v letu 1950 je bila 60,1, kar pomeni da je umrlo v povprečju 60,1 dojenčkov na 1000 rojstev. V letu 1955 se ta številka že zmanjša na 39,8. Tudi v letu 1960 je ta številka nižja kot pet let poprej, in sicer znaša 30,7. Za leto 1965 ta številka znaša 18,5, za leto 1970 pa 13,1. Tudi v letu 1975 se trend upadanja smrtnosti dojenčkov nadaljuje. Število umrlih dojenčkov na 1000 rojstev je v povprečju 10. V letu 1980 znaša število smrti dojenčkov 7,5, v letu 1985 pa 5,5. Povprečno število smrti na 1000 rojstev v letu 1990 je bilo 4,6, v letu 1995 pa je bilo še manjše, in sicer 4,3. Leta 2000 znaša ta koeficient 3,2, pet let kasneje pa 2,8. Podatek za leto 2006 prikaže, da je bilo samo 2,6 umrlih dojenčkov na 1000 rojstev na Japonskem. Tako velik padec skozi leta se zgodi predvsem zaradi izboljšanja medicine.

Zanimive podatke dobimo ob pregledu poteka neonatalne smrtnosti skozi leta in sicer med leti 1950 in 2005. Neonatalna smrtnost v letu 1950 na 1000 rojstev znaša 27,4. V letu 1960 je stopnja neonatalne smrtnosti le še 17. Tudi v letu 1970 se je ta stopnja glede na prejšnja leta še znižala in je znašala 8,7. Podatki za leto 1980 kažejo, da je neonatalna stopnja smrtnosti dojenčkov 4,9, po podatkih za leto 1990 pa 2,6. Stopnja smrtnosti dojenčkov pred 27. dnevom življenja v letu 2000 v povprečju znaša 1,8 smrti dojenčkov na 1000 rojstev. Ta stopnja v letu 2005 znaša 1,4, v letu 2006 pa 1,3.

Ob primerjavi teh podatkov z zgornjimi podatki o splošni smrtnosti dojenčkov, lahko vidimo kako sta oba podatka upadala. Prikaže se nam tudi razmerje med neonatalno in postneonatalno smrtnostjo dojenčkov. Razlogi za upadanje smrtnosti dojenčkov so podobni kot tisti pri upadanju smrtnosti na splošno. Višja rast investicij v zdravstveni sistem prinese boljše zdravstveno oskrbo, kar pa zniža stopnje smrtnosti dojenčkov.

Slika 9: Splošna stopnja smrtnosti dojenčkov in neonatalna stopnja smrtnosti dojenčkov med leti 1950 in 2006

Vir: National Institute of Population and Social Security, *Mortality*, 2008.

3.3 ŽIVLJENJSKO PRIČAKOVANJE OB ROJSTVU

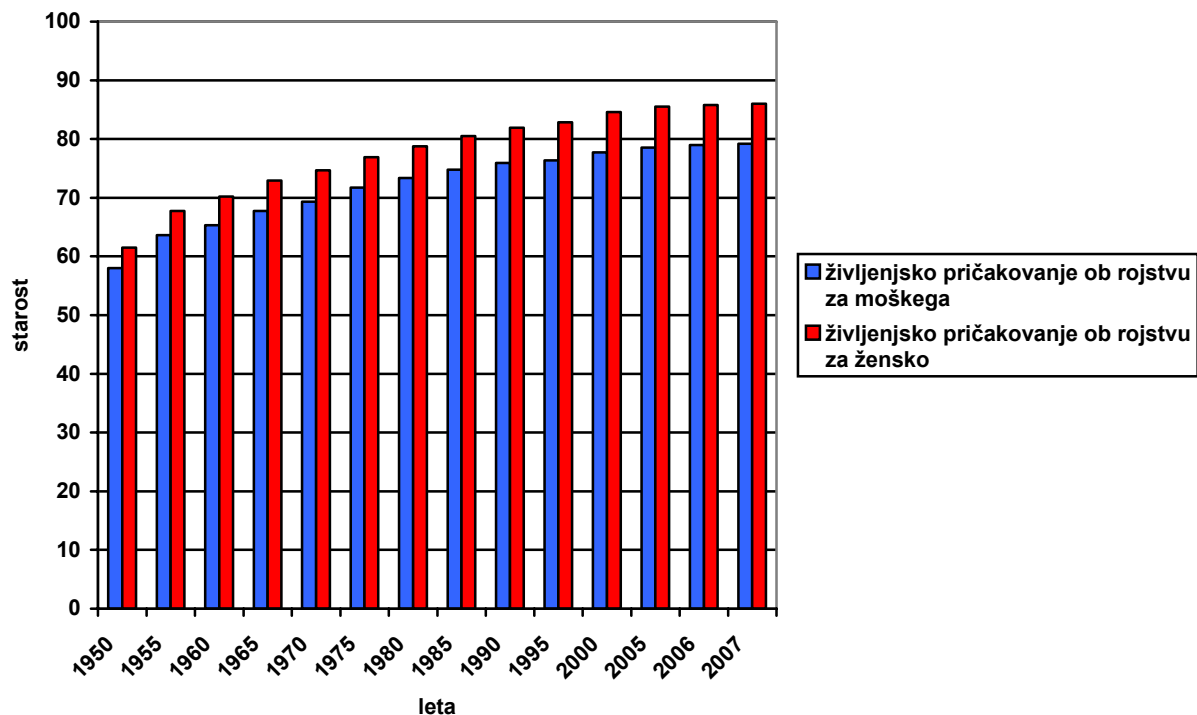
Življenjsko pričakovanje v starosti x let nam pove, koliko let življenja lahko v povprečju še pričakuje oseba stara x let. Najpomembnejša je vrednost e_0 ali življenjsko pričakovanje ob rojstvu, saj je najbolj sintetičen kazalnik smrtnosti prebivalstva. Življenjsko pričakovanje ob rojstvu se izračuna tako, da celotno število let, ki jih je preživela začetna generacija od rojstva do izumrtja, delimo s številom pripadnikov te generacije (Malačič, 2006, str. 123-126).

Japonska je dežela z najdaljšim življenjskim pričakovanjem ob rojstvu za ženske in enim od najdaljših življenjskih pričakovanj ob rojstvu za moške. Po podatkih o življenjskem pričakovanju ob rojstvu je bilo v letu 1950 življenjsko pričakovanje ob rojstvu za moškega v povprečju točno 58 let, življenjsko pričakovanje v istem letu za žensko pa 61,50 let. Trend naraščanja življenjskega pričakovanja ob rojstvu se nadaljuje tudi v naslednjih letih, saj je življenjsko pričakovanje za moškega v letu 1960 65,32 let, v letu 1965 pa 67,74 let. Tudi za žensko populacijo se življenjsko pričakovanje povečuje, saj je v letu 1960 70,19 let, v letu 1965 pa 72,92 let. Tudi v naslednjih petih letih se življenjsko pričakovanje ob rojstvu povečuje, saj se za moškega zviša na 73,35 let, za žensko pa 78,76 let. V zadnjih letih se povečevanje življenjskega pričakovanja povišuje bolj počasi. Življenjsko pričakovanje ob rojstvu za moškega je v letu 1995 znašalo 76,38 let, v letu 2000 pa 77,72 let, kar pomeni, da se je v petih letih povišalo samo za 1,34 let. Tudi pri ženski populaciji je podobno, saj podatki prikazujejo, da je življenjsko pričakovanje ob rojstvu v letu 1995 znašalo 82,85 let, v letu 2000 pa 84,60 let, kar pomeni, da se je v povprečju zvišalo le za 1,75 let. Ob pregledu podatkov za leto 2005 je razvidno, da je življenjsko pričakovanje ob rojstvu za moškega v tem letu 78,56 let, za ženske pa 85,52 let. Življenjsko pričakovanje za moškega med leti 1950 in 2005 se je povišalo za 20,5 let, kar je zelo veliko, če pa primerjamo te podatke s podatki za žensko populacijo pa vidimo, da se je to povprečje povišalo za 24,02 let, kar pomeni, da se je življenjsko pričakovanje ob rojstvu pri ženskah poviševalo hitreje kot pri moških.

Med razlogi za hitrejšo povečevanje življenjskega pričakovanja ob rojstvu pri ženskah kot pri moških je tudi boljša zdravstvena oskrba, ta pa naraste tudi zaradi bogatejše družbe. Japonska je namreč po drugi svetovni vojni postala bogatejša ter s tem tudi veliko več začela vlagati v zdravstveni sistem. Relativno malo je zdravstvenih problemov v povezavi s srčnimi boleznimi in boleznimi srčnega ožilja. Na Japonskem je tudi nizka stopnja kajenja, kar prinese nizko stopnjo pljučnega raka, ter nizka stopnja maščob v prehrani.

V naslednjem grafu sta prikazana življenjsko pričakovanje ob rojstvu za moškega in žensko med leti 1950 in 2007. Iz grafa je razvidno kako se je to pričakovanje višalo skozi leta ter kako je hitreje naraščalo za ženske kot za moške.

Slika 10: Življenjsko pričakovanje ob rojstvu za moškega in žensko med leti 1950 in 2007

Vir: National Institute of Population and Social Security, Mortality, statistics bureau MIC, 2008.

3.4 VZROKI SMRTI

Vzroki smrti so tisti neposredni razlogi, zaradi katerih človek umre. Statistika vzrokov smrti je zanesljiva, saj podatke o vzrokih smrti v razvitih državah dobimo od zdravnikov, največkrat od zdravnikov, ki so zdravili umrlega. Za podrobno proučevanje vzrokov smrti se uporablja mednarodna klasifikacija bolezni, poškodb in vzrokov smrti. Danes skrbi za to klasifikacijo Svetovna zdravstvena organizacija (WHO). Po letu 1996 so vzroki smrti razvrščeni po nekoliko preimenovani Mednarodni klasifikaciji bolezni in sorodnih zdravstvenih problemov, 10. revizija. Ta deli vzroke smrti na statistične namene na najvišjih ravni v 18 skupin. Poznamo tudi skrajšano klasifikacijo vzrokov smrti, ki vsebuje vsega pet skupin. Te skupine so: 1. nalezljive in parazitarne bolezni ter bolezni dihal; 2. novotvorbe; 3. bolezni obtočil; 4. nasilne smrti in 5. ostalo, kamor se uvršča vrsta pomembnih bolezni kot npr. sladkorna bolezen, gripa, pljučnica, bronhitis in podobno. Pri raziskovanju vzrokov smrti prebivalstva uporabljamo podobne kazalnike kot pri obolevnosti in demografiji na splošno. Stopnje računamo tako, da število umrlih zaradi določenega vzroka smrti v nekem časovnem obdobju delimo s srednjim številom prebivalstva v opazovanem obdobju. Struktura vzrokov smrti v

nekem prebivalstvu je odvisna od družbene in gospodarske razvitosti države ali regije, v kateri to prebivalstvo živi. Umiranje mladih in starih ljudi je posledica različnih vzrokov, tako je tudi pri umiranju prebivalcev iz razvitih in nerazvitih držav, saj se starostna struktura prebivalstva v teh državah med sabo zelo razlikuje. Porazdelitev vzrokov smrti po starosti v razvitem delu sveta nam pokaže, da pri dojenčkih prevladuje endogena smrtnost. Nato so pri obeh spolih do tridesetega leta najpomembnejše nesreče. Po tridesetem pri moških prevladujejo bolezni obtočil, pri ženskah pa novotvorbe (Malačič, 2006, str. 141-142). Omenil bi še dejavnike smrtnosti. Dejavniki smrtnosti delujejo na smrtnost posredno, prek obolevnosti, poškodb in vzrokov smrti. Zaradi tega so manj opazni in v ozadju, kar zahteva od znanosti, da razvija posebno metodologijo, s katero jih ugotavlja. Najpogosteje jih delimo na endogene in eksogene. Prvi se porajajo znotraj človekovega organizma, drugi pa so posledica delovanja zunanjega okolja (Malačič, 2006, str. 143).

3.4.1 VZROKI SMRTI NA JAPONSKEM OD LETA 1950 NAPREJ

V letu 1950 je bil glavni vzrok smrti na Japonskem tuberkuloza, zaradi katere je umrlo kar 121.769 ljudi, kar pomeni 146,4 ljudi na 100.000 prebivalcev. Drugi največji vzrok smrti v letu 1950 so bile cerebrovaskularne bolezni, ki so povezane z možganskimi boleznimi. Zaradi teh je umrlo 105.728 ljudi, ali drugače povedano, stopnja smrtnosti zaradi te bolezni je bila 127,1. Tretja največja vzroka smrti pa sta bila pljučnica in bronhitis, zaradi katerih je umrlo 77.565 ljudi oziroma s stopnjo smrtnosti 93,2. Naslednji vzrok smrti je gastroenteritis oziroma trebušne bolezni, zaradi katerih je umrlo 68.540 ljudi, stopnja smrtnosti pa je bila 82,4. Zadnji, peti vzrok smrti, po velikosti pa so bile novotvorbe, zaradi katerih je umrlo 64.428 ljudi oziroma 77,4 ljudi na 100.000 prebivalcev.

V letu 1955 se kot glavni vzrok smrti na Japonskem pojavljajo cerebrovaskularne bolezni zaradi katerih je umrlo 121.504 ljudi oziroma stopnja smrtnosti zaradi te bolezni je bila 136,1. Kot drugi največji vzrok smrti se pojavijo novotvorbe, zaradi katerih umre 77.721 ljudi oziroma 87,1 ljudi na 100.000 prebivalcev. Naslednji po velikosti vzrok smrti je senilnost (zaradi starosti počasen razpad fizičnih funkcij telesa). Zaradi tega vzroka je v letu 1955 umrlo 59.932 ljudi, ali drugače povedano, stopnja smrtnosti je bila 67,1. Četrti vzrok po velikosti so bile srčne bolezni, zaradi katerih je umrlo 54.351 ljudi, stopnja smrtnosti pa je bila 60,9. Zadnji veliki vzrok smrti je bila tuberkuloza, ki je bila vodilni vzrok smrti v letu 1950. Zaradi tuberkuloze je umrlo 46.735 ljudi.

Podatki za leto 1960 prikazujejo, da so bile cerebrovaskularne bolezni največji vzrok smrti v tem letu. Zaradi teh je umrlo kar 150.109 ljudi, kar je veliko povišanje v številu glede na leto 1955, stopnja smrti zaradi te bolezni pa se je zvišala za 24,6 na 160,7 smrti na 100.000 ljudi. Drugi največji vzrok smrti v letu 1960 so bile novotvorbe, zaradi katerih je umrlo 93.773 ljudi, stopnja smrtnosti zaradi te bolezni pa je bila 100,4. Naslednji večji vzrok smrti na Japonskem so bile bolezni srca, zaradi katerih je umrlo 68.400 ljudi, stopnja smrtnosti pa je bila 73,2. Četrti vzrok smrti je bila senilnost s 54.139 smrti in 58 mrtvih na 100.000 prebivalcev. Zadnji veliki vzrok smrti v letu 1960 sta bila pljučnica in bronhitis, zaradi katerih je umrlo 46.045 ljudi, stopnja smrtnosti zaradi tega vzroka pa je bila 49,3.

V letu 1965 se kot glavni vzrok smrti na Japonskem še zmeraj pojavljajo cerebrovaskularne bolezni, zaradi katerih je umrlo 172.773 ljudi, indeks smrtnosti zaradi teh bolezni pa se še zmeraj viša in znaša 175,8. Naslednji vzrok smrti po velikosti na Japonskem so še zmeraj novotvorbe, katerih število in indeks smrtnosti se tudi poveča v primerjavi z letom 1960, na 106.536 oziroma 108,4. Srčne bolezni so tretji vzrok smrti, s 75.672 smrti ter indeksom 77.

Senilnost kot vzrok smrti je še zmeraj na četrtem mestu po velikosti z 49.092 smrti in indeksom smrtnosti 50. Kot peti vzrok smrti po velikosti na Japonskem, se prebijejo nesreče, ki jih v prejšnjih letih nismo videli tako visoko. Zaradi nesreč je umrlo 40.188 ljudi, indeks smrtnosti pa je bil 40,9.

Glavni vzrok smrtnosti v letu 1970 na Japonskem so cerebrovaskularne bolezni, zaradi katerih je umrlo 181.315 ljudi, zanimivo pa je, da je indeks smrtnosti zaradi te bolezni v letu 1970 isti kot v letu 1965, in sicer 175,8. Drugi po velikosti vzrok smrti v letu 1970 so bile novotvorbe, katerih indeks smrtnosti se še zmeraj povečuje in znaša 116,3, število smrti zaradi te bolezni pa znaša 119.977. Tudi pri srčnih boleznih se število umrlih povečuje in znaša 89.411 z indeksom smrtnosti 86,7. Nesreče kot razlog smrti so v letu 1965 bile po velikosti peti vzrok smrti, v letu 1970 pa se povzpnejo na četrto mesto s 43.802 umrlih in indeksom smrtnosti 42,5, ki pa je nižji kot pet let poprej. S senilnostjo povezani vzroki smrti pa padejo na peto mesto na lestvici največjih vzrokov smrti na japonskem v letu 1970, teh smrti je bilo 39.277, indeks pa je znašal 38,1.

Podatki za leto 1975 prikazujejo, da so cerebrovaskularne bolezni še zmeraj glavni vzrok smrti na Japonskem s 174.367 smrtmi in indeksom 156,7. Po teh podatkih je razvidno, da se je število smrti in indeks smrtnosti zaradi te bolezni zmanjšal v primerjavi z letom 1970. Pri po velikosti drugem vzroku smrti v letu 1975 pa trend naraščanja števila smrti in indeksa smrtnosti še zmeraj narašča, saj je zaradi novotvorb umrlo 136.383 ljudi, indeks pa je znašal 112,6. Tretji vzrok smrti so bile srčne bolezni, zaradi katerih je umrlo 99.226 ljudi, indeks smrtnosti pa je znašal 89,2. Pljučnica in bronhitis sta po velikosti četrta vzrok smrti na Japonskem v letu 1975, saj je bilo število smrti v tem letu 37.462 ljudi, indeks smrtnosti pa je znašal 33,7. Zadnji veliki vzrok smrtnosti pa so bile nesreče, v katerih je umrlo 33.710 ljudi, indeks pa je znašal 30,3.

V letu 1980 se nadaljuje upad števila smrti zaradi cerebrovaskularne bolezni, vendar je ta vzrok še zmeraj prvi med vzroki smrti na Japonskem, s 162.317 smrtmi in indeksom 139,5. Na drugem mestu vzrokov smrti na Japonskem pa so že vedno novotvorbe, s kar 161.764 smrtmi in indeksom 139,1. Srčne bolezni so po velikosti naslednji vzrok smrti, saj povzročijo 123.505 smrti, indeks smrtnosti za srčne bolezni pa znaša 106,2. Po velikosti četrta vzroka smrti na Japonskem v letu 1980 sta bila pljučnica in bronhitis, zaradi katerih umre 39.241 ljudi, indeks smrtnosti za ti bolezni pa znaša 33,7. Kot peti po vrsti vzrok smrtnosti pa je senilnost, zaradi katere je v letu 1980 število smrti 32.154, indeks pa 27,6.

V letu 1985 na vrhu vzrokov smrti na Japonskem pride do spremembe glede na leto 1980, saj so v tem letu glavni vzrok smrti novotvorbe. Število teh je znašalo 187.714, kar pomeni, da se je število povečalo, indeks pa znaša 156,1, kar nam pokaže, da je umrlo v povprečju 17 ljudi na 100.000 prebivalcev več kot v letu 1980. Na drugem mestu vzrokov smrti najdemo srčne bolezni, ki se tudi na Japonskem prebijejo na lestvico vzrokov smrti. Število smrti s tem vzrokom znaša 141.097, indeks pa 117,3. Cerebrovaskularna obolenja so na tretjem mestu vzrokov smrti v letu 1985 s kar 134.994 smrtmi in indeksom smrtnosti 112,2. Naslednji vzrok smrti sta pljučnica in bronhitis, zaradi katerih umre 51.366 ljudi, indeks smrtnosti te bolezni pa znaša 42,7, kar pomeni, da sta se število in indeks za to bolezen povišala v primerjavi z letom 1980. Peti po številu povzročiteljev smrti na japonskem v letu 1985 pa so bile nesreče, zaradi katerih umre kar 29.597 ljudi, indeks nesreč pa znaša 24,6.

Največji vzrok smrti v letu 1990 so bile novotvorbe z 217.413 smrtmi in indeksom smrtnosti za to bolezen 177,2, kar nam pokaže, da se število smrti zaradi te bolezni še zmeraj močno

povečuje. Tudi drugi vzrok smrti, glede na leto 1985, ostaja isti, število smrti zaradi srčnih bolezni je znašalo 165.478, indeks pa 134,8. Tretji vzrok smrti so cerebrovaskularne bolezni, zaradi katerih v tem letu umre 121.944 ljudi, indeks smrtnosti pa znaša 99,4. Naslednja po velikosti med vzroki smrti sta bila pljučnica in bronhitis, ki sta povzročila 74.535 smrti oziroma indeks smrtnosti 60,7. Nesreče pa so kot vzrok smrti na Japonskem na petem mestu, saj jih bilo v letu 1990 32.122 smrti zaradi nesreč, indeks smrtnosti pa je bil 26,2.

Podatki za leto 1995 kažejo, da na vrhu vzrokov smrti na Japonskem ostajajo novotvorbe in z njimi povezane smrti. Število smrti zaradi novotvorb naraste na 263.022 ter tako tudi indeks smrtnosti na 211,6. Na drugem mestu, v primerjavi z letom 1990, pride do spremembe, saj so sedaj na tem mestu cerebrovaskularne bolezni s 146.522 smrtmi in indeksom 117,9. Srčne bolezni pa so sedaj na tretjem mestu s 139.206 smrtmi in indeksom 112, kar pa še vedno pomeni naraščanje v primerjavi s letom 1990 ter s prejšnjimi leti. Naslednji vzrok smrti na Japonskem v letu 1995 je pljučnica in z njo povezane smrti, zaradi katere umre 79.629 ljudi, indeks smrtnosti pa znaša 64,1. Peti in hkrati zadnji vzrok smrti na tej lestvici pa zasedajo nesreče, zaradi katerih umre 45.323 ljudi, indeks smrtnosti zaradi nesreč pa znaša 36,5.

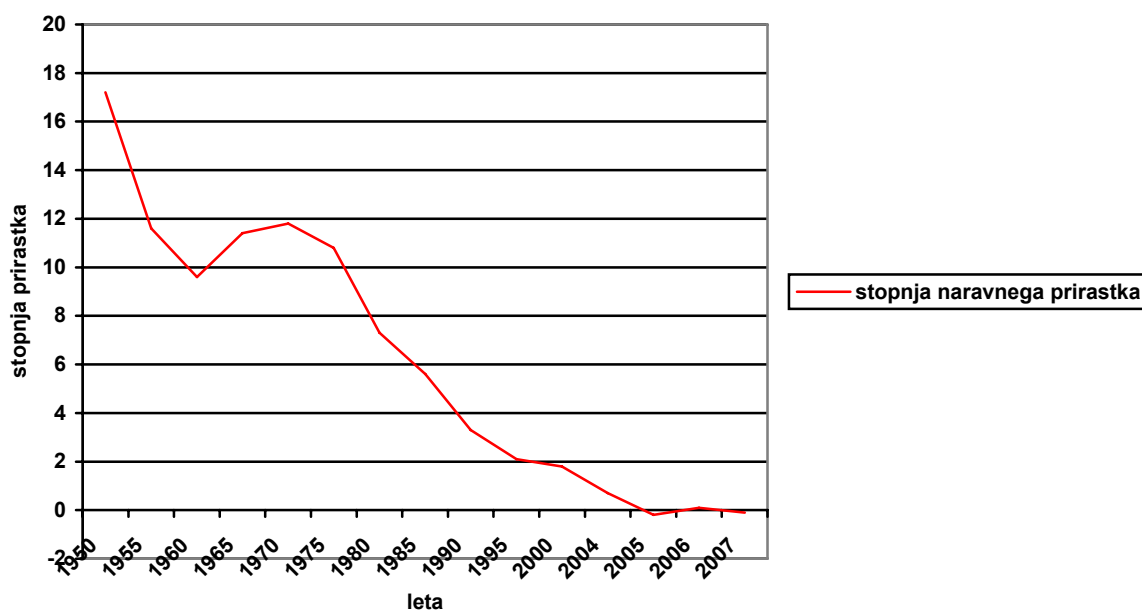
V letu 2000 novotvorbe še vedno ostajajo največji vzrok smrti na Japonskem. Novotvorbe povzročijo kar 295.484 smrti, indeks smrtnosti zaradi teh pa znaša 235,2. Drugi vzrok smrti so bile srčne bolezni, katerih število in indeks še zmeraj naraščata v primerjavi s prejšnjimi leti. Število smrti je znašalo 146.741, indeks pa 116,8. Naslednji vzrok smrti so cerebrovaskularne bolezni s 132.529 smrtmi in indeksom smrtnosti 105,5. Tukaj pa moramo povedati, da indeks te bolezni upada skozi leta. Četrty vzrok smrti je pljučnica, zaradi katere je v letu 2000 umrlo 86.938 ljudi, indeks smrtnosti kot posledica te bolezni pa je bil 69,2. Kot po velikosti peti vzrok smrti so tako kot v letu 1995 še vedno nesreče, zaradi katerih je bilo 39.484 smrti, indeks smrtnosti pa je znašal 31,4.

V letu 2005 so novotvorbe ponovno najštevilčnejši vzrok smrti na Japonskem. Te so povzročile 325.941 smrti, kar pomeni, da je bilo v povprečju 258,3 smrti na 100.000 prebivalcev zaradi tega. Drugi vzrok smrti v tem letu so bile srčne bolezni, zaradi katerih je umrlo 173.125 ljudi, indeks smrtnosti pa je znašal 137,2. Podatki za leto 2005 kažejo, da je število smrti močno naraslo v primerjavi s letom 2000. Naslednji vzrok smrti so bile cerebrovaskularne bolezni, zaradi katerih je bilo 132.847 smrti, indeks pa je znašal 105,3. Četrty vzrok smrti je bila pljučnica, saj je število smrti znašalo 107.241 kar pomeni, da je umrlo v povprečju 85 prebivalcev Japonske na 100.000 ljudi. Zadnji, peti vzrok smrti na tej lestvici pa so bile nesreče, zaradi katerih je bilo 39.863 smrti, indeks smrtnosti zaradi nesreč pa je znašal 31,6.

3.5 NARAVNI RAZVOJ PREBIVALSTVA

Naravni razvoj prebivalstva v določenem časovnem obdobju je odvisen od števila umrlih in števila rojenih v tem obdobju. Če so dejavniki, ki vplivajo na rodnost, močnejši od dejavnikov, ki določajo umrljivost, potem ima naravni razvoj prebivalstva tendenco rasti, v nasprotnem primeru pa tendenco upadanja. Za merjenje naravnega razvoja prebivalstva bom omenil dva kazalca. Naravni razvoj lahko izražamo absolutno, z razliko med rojenimi in umrlimi ter relativno, s stopnjo naravnega prirastka (Bregar, Badavž Kveder & Ograjšek 2002, dodatek, str. 25). Če primerjamo povprečno število rojstev in povprečno število smrti, dobimo naravni prirastek, ki je lahko pozitiven ali pa negativen. V naslednjem odstavku bo opisana primerjava števila rojstev in smrti med leti 1950 in 2005.

Slika 11: Stopnja naravnega prirastka med leti 1950 in 2007

Vir: Statistics Bureau MIC, Statistical Handbook of Japan 2008.

V letu 1950 je naravni prirastek znašal 17,2 v povprečju na 1000 prebivalcev. V tem letu je bilo število rojenih na 1000 prebivalcev 28,1, število smrti na 1000 prebivalcev pa 10,9. V letu 1955 je naravni prirastek znašal 11,6, kar pomeni, da se je število prebivalcev povečalo za 11,6 na 1000 prebivalcev Japonske. Naravni prirastek v letu 1960 je bil nekaj nižji kot v letu 1955 in je znašal 9,6. V letu 1965 se naravni prirastek poviša na 11,4, predvsem zaradi povišane stopnje rodnosti in znižane stopnje smrtnosti glede na leto 1960. Tudi v letu 1970 se naravni prirastek poviša, in sicer na 11,8. Povečanje naravnega prirastka v teh letih je predvsem zaradi povečane stopnje rodnosti, ta pa je posledica drugega »babybooma«. V letu 1975, glede na leto 1970, pride do padca naravnega prirastka, ki znaša 10,8. Ta padec lahko pripišemo visokemu padcu rodnosti, ki kljub sočasnemu padcu smrtnosti zniža naravni prirastek. V letu 1980 naravni prirastek znaša 7,3 in je posledica visokega padca stopnje rodnosti. Tudi v letu 1985 naravni prirastek pada, saj je v tem letu samo 5,6. Trend upadanja naravnega prirastka se nadaljuje tudi v naslednjih letih, saj je razvidno, da je ta v letih 1990 in 1995 znašal 3,3 oziroma 2,1. Naravni prirastek pada tudi v letu 2000, ko znaša 1,8. V letu 2004 imamo še pozitiven naravni prirastek, ki znaša 0,7, tega pa ne moremo reči za leto 2005, v katerem prvič po letu 1899 na Japonskem zabeležijo negativen naravni prirastek, kar pomeni, da je število smrti višje kot število rojstev. Naravni prirastek v tem letu znaša $-0,2$. V letu 2006 se naravni prirastek spet poviša in znaša približno 0,1, v letu 2007 pa število smrti zopet preseže število rojstev, kar pomeni, da je naravni prirastek negativen in znaša $-0,1$. Negativen naravni prirastek naj bi se nadaljeval tudi v naslednjih letih, kar je tudi eden izmed razlogov za projekcije zmanjšanja števila prebivalcev v prihodnosti. Padec naravnega prirastka lahko pripišemo predvsem padanju rodnosti, ki je v navedenih letih padala zelo hitro. Tudi smrtnost začne padati, vendar ne tako hitro. Padanje smrtnosti se po nekem času ustali in začne celo naraščati.

4. MIGRACIJE

Selitve običajno opredeljujemo kot prostorske premike posameznih prebivalcev ali selivcev iz odselitvenega v priselitveno območje. Selitve so prostorski premiki, zato označujemo

prostorsko mobilnosti prebivalstva. Pomembno je, da jih razlikujemo od drugih mobilnosti prebivalstva, kot so panožna, sektorska, poklicna, izobrazbena, socialna in druge mobilnosti. Pri vseh teh imamo opravka z neke vrste gibanji ali spremembami, ki se dogajajo prebivalstvu na posameznih imenovanih področjih. Selitveni tok se definira skozi odselitveno in priselitveno območje. O zaprtem toku govorimo, če sta znana tako odselitveno in priselitveno območje, o odprtem toku pa govorimo, če je znano le eno območje. Selitve se med seboj razlikujejo. Poznamo začasne in stalne selitve, pri katerih moramo kot kriterij upoštevati stalno bivališče. Kdor pri prekoračitvi meja osnovnega selitvenega območja spremeni stalno prebivališče, je stalen, kdor pa tega prebivališča ne spremeni, je začasen selivec. Nato lahko selitve delimo na primarne, sekundarne in povratne selitve. Prva selitev iz rojstnega kraja je primarna, vse ostale pa sekundarne. Vrnitev v rojstni kraj je povratna selitev. Če so povratne selitve organizirane s strani oblasti, gre za repatriacije. Delitev na ruralne in urbane selitve, oziroma na selitve med vaškimi in mestnimi naselji so pomembne z vidika urbanizacije, ta pa je pomemben kriterij pri migracijah. Nadalje lahko ločimo posamične (individualne) in skupinske (kolektivne) selitve, pri čemer imenujemo neorganizirane masovne selitve eksodus. Selitve so lahko prostovoljne ali prisilne.

Najsplošnejša razvrstitev selitev razvršča selitve po selitvenih ravneh. Notranje selitve so tiste, ki se dogajajo znotraj naselja, občine ali države, zunanje selitve pa so tiste, ki se dogajajo med naselji, občinami ali državami. Med njimi so posebej pomembne selitve med državami, za katere uporabljamo tudi posebne izraze. Emigracija označuje odselitve iz države, imigracija pa priselitve v državo. Z vsebinskega vidika, ki ga zagovarjajo predvsem sociologi, pa lahko delimo selitve na lokalne selitve in migracije. Z migracijami so tesno povezani procesi prilagajanja med priseljenci in nemigrantskim prebivalstvom priselitvenega območja. Ti procesi so še posebej pomembni kadar se migranti in nemigranti razlikujejo po etični, verski, rasni in drugi pripadnosti. Prilagajanje priseljencev novemu okolju poteka v določenih fazah. Prva faza je začetna prilagoditev ali akomodacija, ko se priseljenec prilagodi bolj površinsko ali na zunaj. Sledi kulturna prilagoditev, ko priseljenec prevzema vse večji del kulturnih značilnosti novega okolja. Zadnja faza pa je popolna prilagoditev ali asimilacija, ko se priseljenec ali priseljska skupnost popolnoma spoji z novim okoljem. Podatke o migracijah lahko dobimo neposredno ali posredno. Z neposrednim načinom ugotavljamo število migracij tako, da registriamo vsako posamezno migracijo oziroma vprašamo ljudi o njihovih migracijah. Z posrednim načinom pa dobimo podatke tako, da ugotovimo in ocenimo migracije s postopki demografske statistike in analize, ki s povezovanjem različnih demografskih kategorij omogočajo posredno ugotavljanje migracij (Malačič, 2006, str. 144-147).

4.1 NOTRANJE MIGRACIJE

Spremembe v hitrosti ekonomskega razvoja so zelo povezane z velikostjo notranjih migracij, saj je ta razvoj skozi leta vplival ne le na velikost temveč tudi na vzorec notranjih migracij. Na notranje migracije je vplivala tudi država s svojimi migracijskimi plani. Poleg tega pa obstajajo tudi neekonomski razlogi za notranje migracije, kot so možnosti izobraževanja ali pa možnosti za poroko (Ogawa, 1986, str. 36-37). Večina notranjih migrantov je mladih. Med njimi pa največji delež predstavljajo mladi moški med 15. in 34. letom. Ti se po drugi svetovni vojni preseljujejo v urbanizirane predele zaradi velike razlike med plačo v kmetijskih in nekmetijskih dejavnostih, pa tudi uvedba strojev v kmetijsko dejavnost prisili prebivalce, da iščejo drugo delo (Tsuya & Kuroda, 1989, str. 21-22). V sedemdesetih letih prejšnjega stoletja migracije v velika urbana mesta dosežejo vrhunec in posledično velika mesta postanejo prenaseljena. Začne se vračanje v ruralna področja, veliko ljudi se začne vračati v

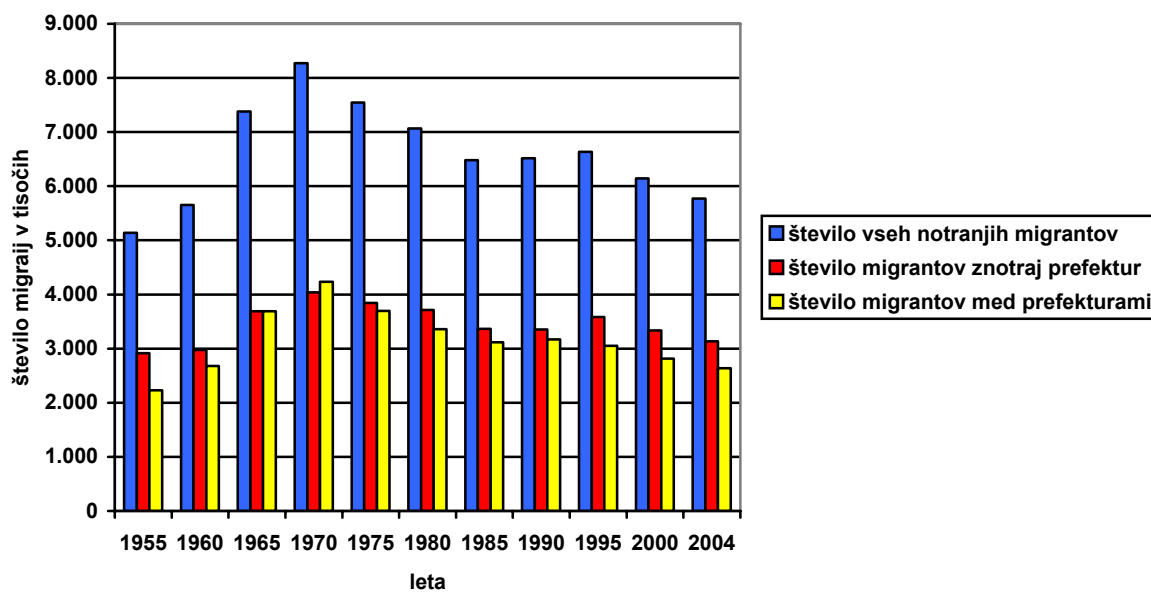
območja, od koder so prišli (Okita & Kuroda, 1981, str. 6). Eden izmed razlogov za vračanje prebivalstva v ruralna področja je tudi stanovanjski problem v velikih mestih, kjer se število prebivalstva viša. Veliko tistih mladih, ki so prišli v velika mesta po drugi svetovni vojni, se v sedemdesetih letih vrača nazaj na ruralna področja (Tsuya & Kuroda, 1989, str. 21-22).

Japonska je sestavljena iz 47 prefektur. V nadaljevanju so prikazane migracije znotraj prefektur ali drugače povedano intra-prefekturalne migracije ter migracije med prefekturami ali inter-prefekturalne migracije. V nadaljevanju bom navedel vse notranje migracije ter to razporedil na intra- in inter-migracije. Podatki bodo obsegali časovno obdobje med letoma 1955 in 2004 v razmaku petih let.

Ob pregledu podatkov za vse notranje migracije je razvidno, da je v letu 1955 število teh migracij znašalo 5.140.569, če pa te migracije pogledamo podrobneje, lahko vidimo, da je bilo število migrantov znotraj prefektur 2.913.517. Število tistih, ki so se selili med različnimi prefekturami, pa je znašalo 2.227.057. Število vseh migrantov na Japonskem v letu 1960 se je nekoliko povečalo glede na leto 1955, saj znaša v tem letu 5.652.659. Ta številka se poveča predvsem na račun števila migrantov, ki pridejo iz drugih prefektur, saj se število teh močneje poveča kot število migrantov znotraj prefektur. Število migrantov znotraj prefektur znaša 2.679.719, število migrantov med prefekturami pa znaša 2.972.940. Podatki za leto 1965 kažejo, da se je število notranjih migrantov povečalo za 30,6 %, glede na leto 1960, na število 7.380.637. Povečalo se je tudi število migrantov, ki so se selili znotraj prefektur, in sicer na 3.688.404. Primerjava z letom 1960 kaže na to, da je število tistih, ki so se selili med prefekturami preseglo število tistih, ki so se selili znotraj prefektur, saj je bilo teh 3.692.233. V letu 1970 je trend števila notranjih migracij naraščal, saj je bilo celotno število notranjih migracij kar 8.272.511, od tega je bilo 4.235.008 tistih, ki so se selili med prefekturami, in 4.037.503 tistih, ki so se selili znotraj prefektur. V letu 1973 pa pride do najvišjega števila notranjih migracij, ki znaša 8.538.820, razvidno pa je tudi, da je število migrantov, ki so se selili znotraj prefektur, znova višje kot število tistih, ki se selijo med prefekturami. Število prvih znaša 4.304.482, število drugih pa 4.234.338. V letu 1975 je število notranjih migrantov že nekoliko manjše in znaša 7.543.506, to pa razdelimo na število tistih, ki so se selili znotraj prefektur, teh je bilo 3.845.785. Število tistih, ki so se selili med prefekturami pa je znašalo v letu 1975 3.697.721. Podatki za leto 1980 prikazujejo, da se število notranjih migracij še vedno znižuje, saj je to število manjše glede na leto 1975 za 476.198 in znaša 7.067.307. Kot je v preteklosti število migracij med prefekturami hitreje naraščalo kot število migracij znotraj prefektur, sedaj to število migracij hitreje pada kot število migracij znotraj prefektur. Razlogi za tako manjšanje migracij med prefekturami je vračanje prebivalstva ter manjše število ljudi, ki se odloča seliti v velika mesta zaradi prenasičenosti teh mest. Število medprefekturalnih migracij v letu 1980 znaša 3.356.377, število znotraj prefekturalnih migracij pa znaša 3.710.931. V letu 1985 znaša število vseh migracij znotraj Japonske 6.482.108. Število migracij znotraj prefektur znaša 3.364.948, število migracij med prefekturami pa 3.117.160. Podatki za leto 1990 kažejo, da je bilo število vseh notranjih migracij znašalo 6.518.785, kar je celo nekaj več kot v letu 1985. To število se poveča predvsem zaradi migracij med prefekturami, katerih število se poveča za 51.175 na 3.168.335, glede na leto 1985, število migracij znotraj prefektur pa se zniža in znaša 3.350.450. V letu 1995 je razvidno, da se je število notranjih migracij nekoliko povišalo in je v tem letu znašalo 6.632.096. Ob razdelitvi notranjih migracij je mogoče razbrati, da je bilo v letu 1995 3.582.529 migracij znotraj prefektur ter 3.049.567 migracij med prefekturami. V tem letu je mogoče razbrati povišanje intra-prefekturalnih migracij ter znižanje inter-prefekturalnih migracij glede na leto 1990. Podatki za leto 2000 pokažejo, da je celotno število notranjih migracij v primerjavi z letom 1995 padlo na 6.146.670. Zmanjšanje je posledica zmanjšanja migracij med prefekturami, ki

padejo na 2.813.464 ter zmanjšanja migracij znotraj prefektur, ki znašajo 3.333.206. Število notranjih migracij v letu 2004 glede na leto 2000 še zmeraj pada in je 5.771.921, kar je posledica manjših migracij znotraj prefektur ter tudi manjših migracij med prefekturami. Število prvih znaša 3.135.296, število drugih pa 2.636.625. Eden od razlogov zakaj je medprefekturalna migracija višja kot migracija znotraj prefektur je večja mobilnost, ki pa pride z večjo ekonomsko rastjo (Ogawa, 1986, str. 6).

Slika 12: Število notranjih migrantov, migrantov med prefekturami ter migrantov znotraj prefektur med leti 1955 ter 2004 v petletnih obdobjih

Vir: Statistics Bureau MIC, Statistical Handbook of Japan 2008.

Inter-prefekturalne migracije oziroma migracije med prefekturami se razdelijo na več kategorij. V te kategorije spadajo: migracije znotraj metropolitanskih območij, migracija v nemetropolitanskih območjih, migracije iz metropolitanskih območij v nemetropolitanska območja ter migracije iz nemetropolitanskih območij v metropolitanska območja.

Migracije znotraj metropolitanskih območij so se skozi leta višale, saj so v letu 1955 zavzemale 26,7% delež vseh inter-prefekturalnih migracij, ta delež je v letu 1965 višji za skoraj pet odstotnih točk glede na leto 1955. Med letom 1965 ter 1985 se ta delež ne spremeni veliko in se vrti približno okrog 33%. Po letu 1990 pa se zopet zviša in leta 1995 znaša kar 37%, po letu 2000 pa se giblje okoli 36%. To pomeni, da je to najpomembnejši delež v inter-prefekturalnih migracijah.

Migracije v nemetropolitanskih območjih v letu 1955 predstavljajo 23,8 odstotni delež, ter se do leta 1965 spustijo na samo 17%. Po tem letu se delež znova začne višati in v letu 1985 doseže 21%. V letu 1990 pride do majhnega padca na 19,7%, nakar zopet naraste v letu 1995 na 20,4%, po letu 2000 pa je zelo konstanten in je na približno 21,5% vseh inter-prefekturalnih migracij.

Migracije iz metropolitanskih območij v nemetropolitanska območja zavzemajo poleg migracij v nemetropolitanskih območjih najmanjši delež v inter-prefekturalnih migracijah. V letu 1955 delež teh migracij znaša 17%, dno pa doseže v letu 1960, ko delež teh migracij znaša samo 14,9% med vsemi inter-prefekturalnimi migracijami. Po tem letu delež začne

znova naraščati saj je delež v letu 1965 znaša 18,6, svoj vrh pa doseže v letu 1975, ko znaša 23,7%. Po letu 1980 ta delež nekoliko pada in raste, saj je iz tabele razvidno, da v letu 1995 znaša 22 %, kar je le 0,6 odstotne točke manj kot v letu 1980. Po letu 2000 ima ta delež trend majhnega upadanja, saj od leta 2000 pade z 19,5 % do leta 2006 na 18,6% .

Tabela 4: Razdelitev inter-prefekturalne migracije med leti 1955 in 2005 v petletnih razmakih, ter za leta 2004 in 2006 v odstotkih

Leto	Skupna inter-prefekturalna migracija (v 000)	Migracija znotraj metropolitanskih območij (v %)	Migracija v nemetropolitanskih območjih (v %)	Migracija iz metropolitanskih območij v nemetropolitanska območja (v %)	Migracija iz nemetropolitanskih območij v metropolitanska območja (v %)
1955	2.227	26,7	23,8	17,0	32,5
1960	2.680	27,5	20,8	14,9	36,8
1965	3.692	31,6	17,0	18,6	31,8
1970	4.235	33,4	17,3	19,8	29,5
1975	3.698	33,5	18,6	23,7	24,4
1980	3.356	34,7	19,9	22,6	23,0
1985	3.117	33,4	21,0	21,0	24,6
1990	3.168	35,6	19,7	21,6	23,5
1995	3.050	37,0	20,4	22,0	20,6
2000	2.813	36,2	21,5	19,5	21,2
2004	2.637	36,4	21,5	19,4	22,7
2005	2.602	36,5	21,4	18,9	23,3
2006	2.594	36,3	21,4	18,5	23,8

Vir: National Institute of population and Social Security, Migration, Statistics Bureau MIC, 2008.

Podatki iz tabele prikazujejo, kako se je skozi leta spreminjal delež migracij v podskupinah inter-prefekturalne migracije med leti 1955 in 2006.

Migracije znotraj metropolitanskih območij so se skozi leta višale, saj so v letu 1955 zavzemale 26,7% delež vseh inter-prefekturalnih migracij, ta delež je v letu 1965 višji za skoraj pet odstotnih točk glede na leto 1955. Med letom 1965 ter 1985 se ta delež ne spremeni veliko in se vrti približno okrog 33%. Po letu 1990 pa se zopet zviša in leta 1995 znaša kar 37%, po letu 2000 pa se giblje okoli 36%. To pomeni, da je to najpomembnejši delež v inter-prefekturalnih migracijah.

Migracije v nemetropolitanskih območjih v letu 1955 predstavljajo 23,8 odstotni delež, ter se do leta 1965 spustijo na samo 17%. Po tem letu se delež znova začne višati in v letu 1985 doseže 21%. V letu 1990 pride do majhnega padca na 19,7%, nakar zopet naraste v letu 1995 na 20,4%, po letu 2000 pa je zelo konstanten in je na približno 21,5% vseh inter-prefekturalnih migracij.

Migracije iz metropolitanskih območij v nemetropolitanska območja zavzemajo poleg migracij v nemetropolitanskih območjih najmanjši delež v inter-prefekturalnih migracijah. V letu 1955 delež teh migracij znaša 17%, dno pa doseže v letu 1960, ko delež teh migracij znaša samo 14,9% med vsemi inter-prefekturalnimi migracijami. Po tem letu delež začne

znova naraščati saj je delež v letu 1965 znaša 18,6, svoj vrh pa doseže v letu 1975, ko znaša 23,7%. Po letu 1980 ta delež nekoliko pada in raste, saj je iz tabele razvidno, da v letu 1995 znaša 22 %, kar je le 0,6 odstotne točke manj kot v letu 1980. Po letu 2000 ima ta delež trend majhnega upadanja, saj od leta 2000 pade z 19,5 % do leta 2006 na 18,6% .

Iz podatkov za zadnjo podskupino inter-prefekturalnih migracij je razvidno, da je bila migracija iz nemetropolitanskih območij v metropolitanska območja v letu 1955 najpomembnejša, in sicer z deležem, ki je v tem letu znašal 32,5%. Tudi v letu 1960 zavzema najvišji delež in doseže vrh z 36,8%. Po tem letu začne upadati saj je bil že v letu 1965 manjši za skoraj pet odstotnih točk. Trend močnega upadanja deleža se nadaljuje do leta 1980, ko ta delež znaša le še 23%. Po tem letu se znova nekoliko dvigne na 24,6 % v letu 1985, vendar zopet sledi padec, saj je v letu 1995 delež znašal le 20,6 %, kar je tudi njegovo dno po podatkih iz zgoraj navedene tabele. Po letu 1995 je opazen porast tega deleža, saj se v obdobju po letu 2000, v katerem znaša 21,2%, zviša na 23,8% v letu 2006.

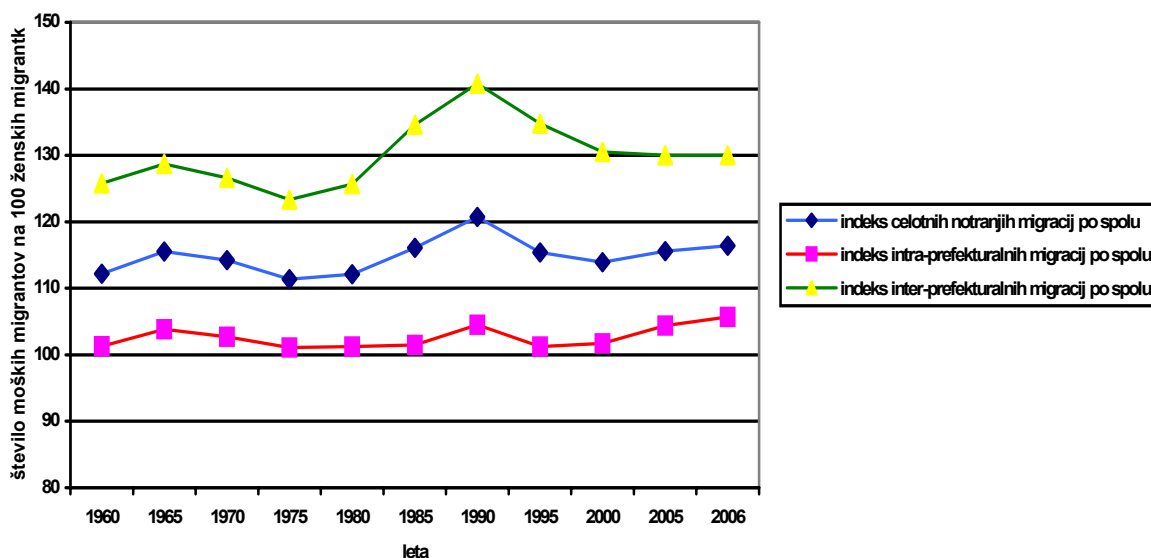
Zanimive podatke o tem najdemo tudi glede na razmerje spolov v notranji migraciji ter v intra- in inter-prefekturalnih migracijah. Podatki za celotne notranje migracije po letu 1960 lahko kažejo na to, da je bilo v tem letu na 100 migrantov ženskega spola 112,2 migrantov moškega spola. Indeks tega razmerja znaša v letu 1965 115,5, kar pomeni, da je na sto migrantov ženskega spola bilo 115,5 migrantov moškega spola. Indeks migracije po spolu za celotne notranje migracije v letu 1970 znaša 114,2, kar pomeni manjši upad glede na leto 1965. Tudi v letu 1975 lahko opazimo zmanjšanje tega indeksa, saj tu znaša 111,4. Najnižjo stopnjo indeksa migracij po spolu za celotne notranje migracije opazimo v letu 1976, ko ta znaša 110. Po letu 1976 indeks znova narašča in v letu 1980 znaša 112,1. V naslednjih letih indeks notranjih migracij po spolu še vedno narašča in v letu 1985 znaša 116,1, kar pomeni, da je bilo med migranti približno 116,1 moških na 100 žensk. Trend naraščanja se nadaljuje, saj je v letu 1990 indeks znašal že 120,7, v letu 1991 pa je dosegel svoj vrh s 121,3. Po letu 1991 indeks začne upadati, v letu 1995 pa je ta indeks znaša le 115,4. Tudi v letu 2000 indeks upade glede na leto 1995 in meri 113,9. Po letu 2001, ko indeks notranjih migracij po spolu znaša 113,8, ta znova začne naraščati in v letu 2005 šteje že 115,6 v naslednjem letu pa že 116,4.

Celotni indeks notranjih migracij po spolu je tako visok predvsem zaradi izredno visokega indeksa migracij med spoloma v inter-prefekturalnih migracijah. Podatki za leto 1960 kažejo, da je indeks migracij med spoloma v inter-prefekturalnih migracijah znašal 125,8. V letu 1970 indeks znaša 126,6, potem pa začne ponovno padati. Tako kot indeks celotnih notranjih migracij med spoloma tudi ta indeks doseže najnižji nivo v letu 1976 in znaša 120,9. Po tem letu se začne vzpenjati in v letu 1980 znaša 125,7, v letu 1985 pa že 134,6, kar je predstavlja velik porast. Tudi v letu 1990 je razviden velik porast glede na prejšnja leta, saj indeks znaša 140,8. V letu 1991 pa indeks doseže vrhunec z kar 141,5, to pomeni, da je na 100 žensk, ki so se selile med različnimi prefekturami, bilo v povprečju kar 141,5 moških, ki so se isto selili med prefekturami. Indeks migracij med spoloma v inter-prefekturalnih migracijah se niža do leta 2003, ko znaša 129,1, v naslednjih letih pa se zviša na 130 v letih 2005 in 2006.

V primerjavi s poprej opisanim indeksom, je indeks migracij po spolu v intra-prefekturalnih migracijah veliko nižji in je nosil manjši vpliv na indeks celotne notranje migracije po spolu. Podatki kažejo, da je v letu 1960 ta indeks znašal le 101,3, kar pomeni, da se je znotraj prefektur na vsakih 100 žensk preselilo v povprečju 101,3 moških. Indeks se v naslednjih letih nekoliko poveša, saj v letu 1970 znaša 102,7. V naslednji letih se trend upadanja indeksa migracij med spoloma v intra-prefekturalnih migracijah nadaljuje, saj v letu 1975 znaša le

101,1, v letu 1976 pa doseže najnižjo točko in znaša 100,7. V naslednjih letih indeks začne zopet naraščati, saj je v letu 1990 že 104,5. Po letu 1991, ko indeks znaša 104,8, znova začne padati, saj je v letu 1995 samo 101,2. Po letu 1996 pa začne zopet naraščati. Najvišjo točko ta indeks doseže v letu 2006, ko znaša 105,7, kar pomeni, da je bilo v tem letu približno v povprečju 105,7 moških, ki so se selili, na 100 žensk, ki so se pravtako selile znotraj neke prefekture.

Slika 13: Indeks po spolu v intra-prefekturalnih, inter-prefekturalnih in celotnih notranjih migracij med leti 1960 in 2006

Vir: National Institute of population and Social Security, Migration, Statistics Bureau MIC, 2008.

Iz zgoraj navedenih podatkov in grafa, je razvidno, da se je selitev med spoloma veliko bolj razlikovala, ko je šlo za selitve med prefekturami. Selitve znotraj prefektur so bile mnogo bolj enakomerne.

4.1.1 VPLIV INTER- IN INTRA-PREFEKTURALNIH MIGRACIJ NA NOTRANJE MIGRACIJE

V primerjavi vpliva inter-prefekturalnih in intra-prefekturalnih migracij na notranje migracije je razvidno, da sta obe migraciji zelo vplivali na notranje migracije, vendar inter-prefekturalne migracije vplivajo nekoliko več na celotne notranje migracije kot intra-prefekturalne migracije. Pri intra-prefekturalnih migracijah je koeficient korelacije $r=0,980$, kar pomeni, da je povezava linearna, pozitivna in zelo močna. Determinacijski koeficient $r^2=0,960$, pomeni da je 96% notranjih migracij pojasnjeno z linearno odvisnostjo od intra-prefekturalnih migracij. Regresijski koeficient $b=2,509$ pomeni, da se mora število intra-prefekturalnih migracij povečati za 2,509, da se število vseh notranjih migracij poveča za 1. Ničelno domnevo zavrnemo pri zanemarljivi stopnji značilnosti in sprejmemo sklep, da je regresijski koeficient različen od nič, kar pomeni, da intra-prefekturalne migracije značilno vplivajo na celotne notranje migracije. Inter-prefekturalne migracije vplivajo še več na notranje migracije, saj koeficient korelacije $r=0,992$ pomeni, da je povezava med dvema migracijama linearna, zelo pozitivna in zelo močna. Determinacijski koeficient $r^2=0,984$ pomeni, da je kar 98,4% celotnih notranjih migracij pojasnjeno z linearno odvisnostjo od inter-prefekturalnih migracij.

Regresijski koeficient $b=1,594$ pomeni, da se mora število inter-prefekturalnih migracij povečati za 1,594, da se število vseh notranjih migracij poveča za 1.

4.2 ZUNANJE MIGRACIJE

Zunanje migracije vplivajo na število in razporeditev prebivalstva države. Pomemben je njihov vpliv na odnose med državami, zato so posamezne države že zelo zgodaj z migracijsko politiko začele posegati v procese zunanjih migracij. Pri tem se je pokazala velika razlika med emigracijskimi in imigracijskimi državami. Imigracijska politika pri tistih državah, ki dosegajo svoje cilje z omejevanjem in selekcijo, je učinkovita v nasprotju s tistimi državami, ki prakticirajo politiko odprtih državnih meja. Zaradi emigracije iz nerazvitih in revnih držav v razvite in bogate države ni pravih ukrepov, s katerimi bi se emigracijske države uprle negativnim vplivom emigracije (Malačič, 2006, str. 167).

4.2.1 IMIGRACIJE

Imigracija na Japonskem skozi čas ni bila velik problem. Največ imigrantov so na Japonskem dobili v času, ko so kolonizirali Korejo in Kitajsko. Takrat je prišlo veliko prebivalcev teh držav kot delavcev na Japonsko. Skoraj dva milijona Korejcev je bilo registriranih na Japonskem pred drugo svetovno vojno, po njej pa jih je ostalo le še dobrih pol milijona ter mnogo manj Kitajcev in Tajvancev. Do osemdesetih let dvajsetega stoletja je bilo na Japonskem večino koloniziranih imigrantov, ki so dobili status tujcev po letu 1952, ko je Japonska dobila nazaj status samostojnosti po okupaciji ZDA. Tudi v šestdesetih in sedemdesetih letih na Japonskem niso sprejemali veliko tuje delovne sile, saj se je industrija obračala k avtomatizaciji, zato ti delavci tu niso bili več potrebni. Kasneje se odločijo za dva pojma tujih delavcev. Ločijo med staroselci, ki so bili tisti, ki so prišli na Japonsko pred letom 1952, ter njihovi potomci, novoseleci, ki so prišli po letu 1980. Zaradi pomanjkanja delovne sile se povečuje tudi število tistih, ki so prišli po letu 1980, saj je razvidno, da je bilo v letu 1990 tistih, ki so imeli delovno vizo okrog 100.000, v letu 1993 pa že okoli 300.000. V letu 2005 je število teh znašalo približno 207.000, večina teh delavcev pa so bili Korejci, Tajvanci, Kitajci, Filipinci, Malezijci ter Indonezijci (Kashiwazaki & Akaho, 2006).

Japonska je v primerjavi z ostalimi razvitimi državami (Nemčija, Francija, ZDA) zelo pozno začela uvažati tujo delovno silo. To so, v primerjavi z ostalimi državami, ki so to počele v času razvoja, Japonci storili kar nekaj let kasneje. Za to se pojavljata dva možna razloga. Prvi je ta, da Japonska ni čutila močne potrebe po uvozu delovne sile v času razvoja in ni čutila močnega ekonomskega pritiska v primerjavi z državami v zahodni Evropi in severni Ameriki. Nekateri celo menijo, da je Japonska preveč ksenofobična in rasistično nastrojena, da bi uvažali tujo delovno silo. Nižja rast BDP-ja, višja rast brezposelnosti prebivalstva in totalne stopnje rodnosti so pogoji, pod katerimi Japonski ne bi bilo potrebno uvažati tuje delovne sile, saj bi imeli dovolj domače delovne sile. Problem je v tem, da te determinante niso tako različne kot pri drugih razvitih državah (Tegtmeyer Pak, 2004, str. 23).

V nadaljevanju bo prikazano število vseh imigrantov - tako tujcev kot Japoncev po letu 1955. Tu so zajeti tudi tisti, ki so prišli na Japonsko kot turisti ali iz drugih razlogov, torej vsota vseh, ki so prišli na Japonsko.

V letu 1955 je bilo vseh imigrantov približno 101.000, od tega je bilo 38.000 Japoncev ter 63.000 tujcev. V letu 1960 se število vseh imigratov poveča na 257.000, med katerimi je 105.000 domačih prebivalcev ter 152.000 tujih prebivalcev. V letu 1965 številka vseh

imigrantov še vedno strmo narašča in znaša približno 581.000, kamor je všteti približno 265.000 Japoncev in 316.000 tujcev. V letu 1970 je ta številka krepko preseгла milijon imigrantov z 1.735 milijonov vseh imigrantov, te pa lahko razdelimo na približno 928.000 Japoncev ter 808.000 tujcev. V letu 1975 je število vseh imigrantov že približno 3.311 milijonov, od tega je 2.459 milijona domačega prebivalstva ter 852.000 tujcev. Podatki za leto 1980 prikažejo, da je točno število vseh imigrantov znašalo 5.232.904, od tega pa je bilo 3.899.569 Japoncev ter 1.295.856 tujcev. Med tujci so prevladovali državljani ZDA z 277.980 imigranti, nato Tajvanci z 235.549, Korejci z 212.973 ter prebivalci Velike Britanije z 89.368 vstopi na Japonsko. V letu 1985 se je število tistih, ki so prišli na Japonsko, povečalo na približno 7.267 milijonov ljudi, od tega je bilo 4.934 Japoncev ter 2.333 tujcev. Število vseh imigrantov v letu 1990 je znašalo približno 14.531 milijonov, ta številka pa se lahko razdeli na 10.952 imigrantov, ki so bili Japonci ter 3.579 milijonov tujcev. Trend naraščanja imigrantov na Japonskem se nadaljuje tudi v naslednjih letih, saj podatki prikazujejo, da jih je bilo v letu 1995 že kar 19.079 milijonov. To pomeni, da je bilo v letu 1995 15.240 milijonov Japonskih imigrantov ter 3.839 tujih imigrantov. V letu 2000 je celotno število imigrantov znašalo približno 23.046 milijonov, med katerimi je bilo 17.656 milijonov Japoncev in približno 5.390 milijonov tujcev. Iz podatkov za leto 2005 je razvidno, da je število vseh imigrantov znašalo približno 24.908 milijonov, kar lahko razdelimo na 17.326 milijonov Japoncev ter 7.581 tujcev. Točni podatki za leto 2006 pa prikazujejo, da je bilo število vseh tistih, ki so legalno vstopili na Japonsko 25.565.249. Med temi je bilo 17.457.286 japonskih državljanov oziroma 68,3% vseh imigrantov ter 8.107.963 tujih državljanov ali drugače povedano 31,7% vseh imigrantov. Med tujci je bilo največ Korejcev s kar 2.370.163 vstopi na Japonsko, kar tudi pomeni 9,3% delež vseh vstopov na Japonsko, sledijo Tajvanci z 1.352.493 vstopi na Japonsko, potem Kitajci z 980.424 vstopi ter državljani ZDA z 845.852 vstopi kar pa tudi pomeni 3,3% celotnih vstopov.

Iz podatkov o tujcih, ki imajo urejeno neko vrsto bivanjskega statusa in so registrirani, je razvidno, da je bilo takih v letu 1955 skupaj 641.482. Med temi je bilo kar 577.682 Korejcev, 43.865 Kitajcev ter 8.566 Američanov, ostali tujci pa so bili v veliko manjših številkah. V letu 1960 se število registriranih tujcev poviša na 650.566, od tega je 581.257 Korejcev, 45.535 Kitajcev ter 11.594 Američanov, ali drugače povedano, to pomeni, da je bil delež Korejcev 89,3%, delež Kitajcev 7% ter delež Američanov 1,8%. Podatki iz leta 1965 pokažejo, da se je na Japonskem število registriranih tujcev še povišalo, in sicer na 665.989, med katerimi je bilo 583.537 oziroma 87,6% Korejcev, 49.418 Kitajcev ter 15.915 oziroma 2,4% Američanov. V letu 1970 se število registriranih tujcev, ki prebivajo na Japonskem prvič dvigne nad 700.000 in znaša 708.458, med tem številom je največ Korejcev, katerih je 614.202, nato Kitajcev, katerih je 51.481 ter Američanov, ki jih je bilo 19.045. Podatki iz leta 1975 kažejo, da je bilo število registriranih tujcev na Japonskem 751.842, med temi tujci je bilo 647.156 Korejcev, 48.728 Kitajcev, kar pomeni rahel upad glede na leto 1970, ter 21.976 Američanov. Če te podatke pretopimo v deleže, vidimo, da je bil delež Korejcev 86,1%, delež Kitajcev 6,5% ter delež Američanov 2,9%. Tudi v letu 1980 se število registriranih tujcev poveča in sicer na 782.910, med temi pa je največ Korejcev, katerih je 664.536, sledijo Kitajci, katerih je 52.896 ter Američani z 22.401 registriranimi prebivalci. V letu 1985 se število registriranih tujcev poveča na 850.612, med njimi je največ Korejcev, in sicer 683.313 oziroma 80,3%, nato Kitajcev, ki jih je 74.924 oziroma 8,8%, ter Američanov, katerih je 29.044 oziroma 3,4%. V letu 1990 je prvič število registriranih tujcev presegló milijon, če sem bolj precizen, jih je bilo 1.075.317. Ob razdelitvi na posamezne narodnosti lahko je mogoče razbrati, da je še vedno največ Korejcev, z 687.940 prebivalci, sledijo Kitajci, z 150.339, ter nato Brazilci in Filipinci z 56.429 oziroma 49.092 registriranimi prebivalci na Japonskem. Tudi v letu 1995 se število registriranih tujcev poviša. Korejci so na prvem mestu po številu registriranih tujcev z

666.376 oziroma 48,9% deležem, nato Kitajci, z 222.911 registriranimi tujci oziroma 16,4% deležem, sledijo pa še Brazilci, z 13% deležem oziroma 176.440 prebivalci. Visoko v tem letu so tudi Filipinci, z 74.297 oziroma 5,5% deležem. Podatki za leto 2000 prikazujejo na to, da je bilo na Japonskem 1.686.444 registriranih tujcev, od teh pa je bilo največ Korejcev, katerih je bilo 635.269, sledijo Kitajci, z 335.575, ter Brazilci, z 254.394 prebivalci. Meja dva milijona registriranih tujcev je bila presežena v letu 2005, ko je ta številka znašala 2.011.555, med katerimi je 598.687 Korejcev, z 29,8 % deležem, nato sledijo Kitajci, z 519.561 registriranih tujcev oziroma 25,8% deležem. Tretji so Brazilci, z 15% deležem, sledijo pa Filipinci, z 9,3% deležem.

Število Korejcev, ki so bili registrirani kot tujci na Japonskem, se ni veliko spreminjalo po letu 1955. Število se je od leta 1955, ko jih je bilo 577.682, poviševalo do 693.050 v letu 1991, nato to število začne padati in v letu 2006 znaša 598.219. Število Kitajcev kot registriranih tujcev se med leti 1955 in 1980 giblje med 40.000 in 50.000, po letu 1981 pa se začne strmo vzpenjati in v letu 2006 doseže številko 560.741. Število Brazilcev kot registriranih tujcev je v letu 1955 samo 361 in se počasi vzpenja do leta 1987, ko znaša to število 4.159, po tem letu se začne zelo visoko povišanje, saj v letu 2006 doseže 312.979. Podobno kot z Brazilci je tudi s Filipinci, katerih je registriranih v letu 1955 samo 435, vzpon se pa začne v letu 1986, ko jih je že 18.897 in se nadaljuje vse do leta 2006, ko jih je 193.488. Počasi in konstantno pa se je povečevalo število Američanov kot registriranih tujcev. Teh je bilo v letu 1955 8.566, v letu 1980 pa 22.401. Iz podatkov za leto 2006 je razvidno, da je bilo kot tujcev registriranih 51.321 Američanov. Poleg naštetih se na Japonskem poveča tudi število Perujcev, Tajcev in Vietnamcev.

Veliko tistih, ki so registrirani kot Brazilci ali drugi prebivalci Južne Amerike, imajo Japonske korenine, saj so to potomci Japoncev, ki so emigrirali v Južno Ameriko pred dobrim stoletjem. Ti se sedaj vračajo zaradi boljših delovnih pogojev. V začetku osemdesetih leti se je vračala predvsem prva generacija tistih, ki so odšli v Brazilijo, konec osemdesetih in začetek pa ti rekrutirajo nove priseljence, ki so predvsem druga generacija japonskih izseljencev. Kasneje se jim pridruži še tretja generacija, v kateri pa je veliko takih, kjer je samo eden od partnerjev z japonskimi koreninami. (Higuchi, 2005, str. 2-6) Problem pa je v tem, da so ti prebivalci tudi diskriminirani ter v veliko primerih žrtve rasizma. Te povratnike velikokrat obravnavajo kot tujce in ne kot Japonce. To kaže na zaprtost Japonske družbe, ki zelo težko sprejema tujce, čeprav so v velikih primerih ti tujci tudi Japonci.

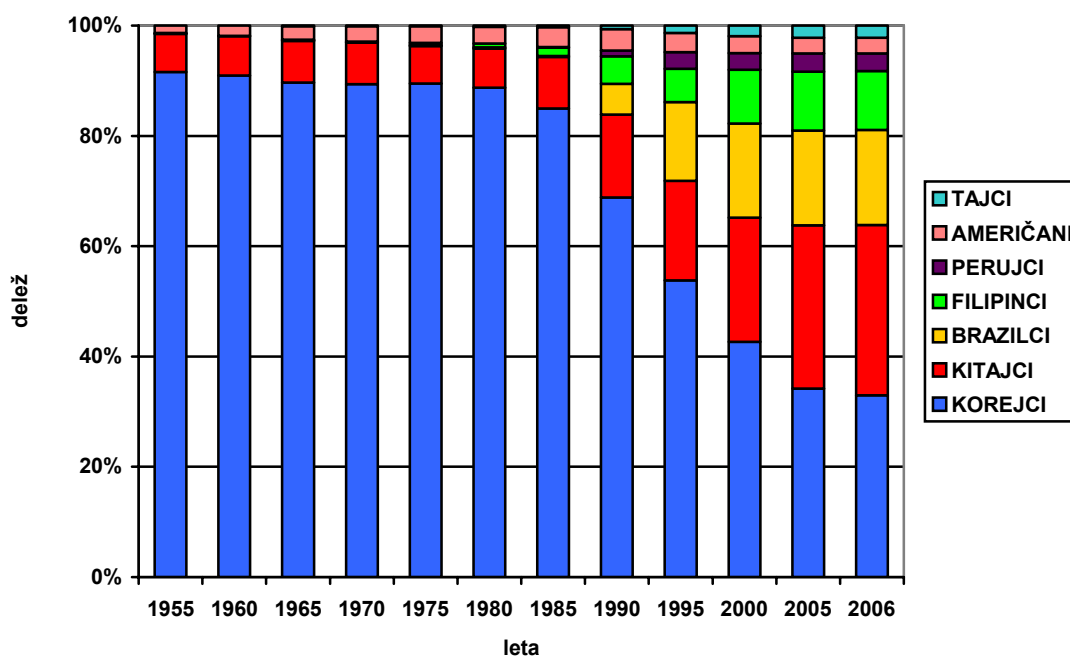
4.2.1.1 KOREJSKA MANJŠINA NA JAPONSKEM

Korejci so največja manjšina na Japonskem. Kot manjšina se delijo na novoselce, ki so prišli prostovoljno, ter staroselce, ki pa večinoma niso prišli prostovoljno. Večina novoselcev je bila rojena v Južni Koreji, kjer so se tudi izšolali in so prišli na Japonsko zaradi boljših ekonomskih možnosti in na Japonskem ne nameravajo ostati za vedno. Večina teh je ilegalnih delavcev. Po podatkih iz leta 1992 naj bi bilo teh 320.000. Novoselci so mlajši, bolj samozavestni ter v primerjavi s staroselci bolj »zagnani«. Staroselci so na Japonskem dlje časa, saj so večinoma prišli pred drugo svetovno vojno, med leti 1910 in 1945, kot delovna sila, v času ko je Japonska kolonizirala Korejo. V Japonski družbi ostaja duh iz časa kolonizacije, ko so imeli Korejce za drugorazredne državljane ter so jim preprečevali normalno ohranjanje njihovega jezika in kulture. Poleg diskriminacije v medosebnih odnosih, ki se je dogajala tudi drugim manjšinam, so imeli Korejci tudi velik problem s pridobivanjem japonskega državljanstva. Prvi problem so bile državne ovire, ki niso dovoljevale pridobivanje državljanstva. Med leti 1952 in 1990 je japonsko državljanstvo pridobilo le

155.547 Korejcev. Zanimivo je, da ima več kot 90% Korejcev na Japonskem poleg korejskega tudi japonsko ime, ki ga uporabljajo v vsakdanjem življenju. Čeprav večina Korejcev, ki so druga ali tretja generacija na Japonskem, ne govori svojega jezika dobro ali ga sploh ne govori več, so ti v šolah še vedno diskriminirani in jih imajo za tujce (Gaiseiki). Diskriminacija posledično pripelje tudi do slabšega učnega rezultata teh učencev, kar pa pripelje do slabšega položaja za zaposlitev. Tudi na trgu dela so bili Korejci močno diskriminirani, saj jih nekateri delodajalci niso hoteli zaposlovati prav zaradi njihove etnične pripadnosti. To se je začelo spreminjati v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, ko so nekateri začeli dobivati tožbe proti delodajalcem na sodiščih.

Čeprav se diskriminacija zoper korejsko manjšino v družbi še pozna, se stanje počasi izboljšuje na vseh področjih. Eden izmed razlogov za to so tudi poroke med Japonci in Korejci, ki jih je vse več (Okano, 1997, str. 524-549)

Slika 14: Delež registriranih tujcev na Japonskem po narodnosti med leti 1955 in 2006

Vir: National Institute of population and Social Security, Migration, Statistics Bureau MIC, 2008.

4.2.2 EMIGRACIJE

Izseljevanje Japoncev iz dežele se je začelo nekje po letu 1868, ko prvi prebivalci Japonske odidejo na delo na Havaje. Pozneje se to število povečuje in zgodi se veliko preseljevanje Japoncev v ZDA in Kanado. Ti zaradi velikega števila imigrantov začnejo z zakoni omejevati priseljevanje Japoncev, posebej Američani v začetku dvajsetega stoletja. Leta 1924 Američani skoraj prepovejo priseljevanje Japoncev, Kanadčani pa ga leta 1928 zelo strogo omejijo. Japonski emigranti se zato obrnejo na druge države in začne se množično preseljevanje v Južno Ameriko, kamor so se začeli preseljevati že konec devetnajstega stoletja. Veliko Japoncev je emigriralo v času pred drugo svetovno vojno, ko je Japonska zasedla dele Kitajske in Koreje. Po drugi svetovni vojni pa se je veliko teh Japoncev moralo vrniti nazaj na Japonsko zaradi izгона ali bojazni za svoje življenje, saj je bila Japonska poraženka druge svetovne vojne. Takoj po drugi svetovni vojni in zasedbi Japonske s strani zmagovalk emigracija na Japonskem ni bila dovoljena, razen za tako imenovane vojne neveste, ki so

lahko vstopale v druge države s svojimi nejaponskimi možmi. Šele ko je Japonska v petdesetih letih dobila nazaj svojo samostojnost so lahko Japonci zopet emigrirali. Japonska se je dogovorila z nekaterimi južnoameriškimi državami za emigracijo. ZDA so imele vse do leta 1965, ko so uvedle zakon o dovoljenih imigracijah ne glede na narodnost, kvoto, po kateri je na leto lahko prišlo v ZDA le 185 Japoncev. V sedemdesetih letih dvajsetega stoletja se zaradi dobre ekonomske situacije na Japonskem začne ustavljati emigracija in v osemdesetih letih lahko vidimo povratek drugih in tretjih generacij, ki so živeli v Južni Ameriki, nazaj na Japonsko zaradi veliko bolj plačanega dela. Tako v letu 1990 Japonska z zakonom dovoli vračanje prebivalstva z japonskimi koreninami, da lahko ostanejo na Japonskem zaradi dela. Čeprav se je veliko izseljevanje Japoncev končalo, pa veliko Japoncev še vedno živi po vsem svetu zaradi različnih razlogov, kot so npr. začasno delo, poroke ali izobraževanje (Eiichio Azuma, 1999).

Ob pogledu na število Japoncev, ki ne živijo na Japonskem, ter držav, v katerih živijo ti Japonci, se da razbrati zanimive podatke. V letu 1960 je število Japoncev, ki živijo v drugih državah, 241.102 in med njimi je 130.936 moških ter 110.118 žensk. To število se leta 1970 poveča na 289.990, v letu 1975 pa na 396.617. Podatki za leto 1980 kažejo, da je število Japoncev, ki ne živijo na Japonskem, 445.372 in da je med njimi 237.117 moških ter 208.255 žensk. V tem letu je največ Japoncev, ki niso živeli na Japonskem, živelo v Braziliji in sicer 141.580, na drugem mestu pa so bile ZDA s 121.180 japonskimi prebivalci. Sledijo Argentina s 15.887, Zahodna Nemčija s 13.991, Kanada s 12.280 in Velika Britanija s 10.943 Japonci. V ostalih državah živi manj kot 10.000 Japoncev. Pogled na mesta, v katerih živi največ Japoncev, v letu 1980 pa pove, da je na prvem mestu Sao Paulo s 33.937, nato Los Angeles s 20.083, New York s 19.369 ter Honolulu s 10.101 Japoncem. V letu 1985 znaša število Japoncev, ki ne živijo na Japonskem, 480.739, podatki za leto 1990 pa kažejo, da je to število zraslo na 620.174. Trend naraščanja števila Japoncev, ki živijo v drugih državah, narašča tudi v naslednjih letih, saj lahko razberemo, da je bilo v letu 1995 to število že 728.268, med njimi pa je bilo 373.112 moških in 355.156 žensk. Podatki za leto 2000 kažejo na to, da je to število 811.712, v letu 2005 pa ta številka preseže milijon in znaša 1.012.547. V letu 2006 je število Japoncev, ki živijo po drugih državah, 1.063.695. Teh je največ živelo v ZDA in to kar 370.386, kar pa je veliko povečanje glede na leto 1980. Na drugo mesto, glede na leto 1980, se kot država stalnega ali dolgoročnega prebivanja Japoncev prebije Kitajska, v kateri živi 125.417 Japoncev. Brazilija pade na tretje mesto glede na leto 1980, v njej pa živi 64.802 Japoncev, kar je zelo visoko znižanje glede na prej obravnavano leto. Tem trem državam sledijo še Velika Britanija s 60.751 Japonci, Avstralija s 59.285, Kanada s 44.158, Tajska s 40.249 ter Nemčija, Francija, Singapur itd. Če pogledamo mesta, v katerih živi največ Japonske populacije v letu 2006, razberemo, da pride do nekaterih sprememb. Največ Japoncev v tem letu živi v New Yorku in to kar 61.364, sledi Los Angeles s 59.220 ter Shanghai s 43.990 Japonci. Tem mestom sledijo še Bangkok, Hong Kong, London, Singapore, Sydney, Vancouver in Honolulu. Sao Paulo, ki je bil v letu 1980 najbolj poseljeno mesto s Japonci zunaj Japonske, je v letu 2006 šele na enajstem mestu s 14.776 Japonci.

Podatki za vse emigrante oziroma tiste, ki so izstopili iz Japonske po letih, nam prinesejo zanimive rezultate. V letu 1955 je bilo število vseh emigrantov približno 108.000, med njimi je bilo približno 43.000 Japoncev in 65.000 tujcev. V letu 1960 nam podatki kažejo povišanje tega števila na 315.000, kar lahko razdelimo na 119.000 Japoncev in 196.000 tujcev. Tudi podatki za leto 1965 in za leto 1970 kažejo višje številke. V letu 1965 je bilo vseh emigrantov, ki so zapustili Japonsko zaradi različnih razlogov, približno 578.000, v letu 1970 pa 1,742 milijona, med katerimi je bilo približno 936.000 Japoncev in 806.000 tujcev. V letu 1975 je bilo to število še krepko preko treh milijonov in sicer približno 3,313 milijona vseh

emigrantov, med njimi je bilo 2,466 milijona Japoncev in 847.000 tujcev. Točna številka vseh emigrantov za leto 1980 je znašala 5.227.711, med temi pa je bilo 3.309.333 Japoncev ter 1.277.555 tujcev. Med tujci so prevladovali prebivalci ZDA z 275.260 emigranti, nato Tajvanci s 231.371 ter Korejci s 211.973 prebivalci, ki so zapustili Japonsko v tem letu. Sledijo še državljani Velike Britanije, Kanade, Nemčije ter v manjšem obsegu državljani drugih držav. V letu 1985 je bilo število tistih, ki so zapustili japonsko mejo, približno 7,248 milijonov, med njimi pa je bilo 4,948 milijonov Japoncev ter približno 2,3 milijona tujcev. Trend naraščanja teh emigrantov se nadaljuje tudi v devetdesetih letih prejšnjega stoletja, saj v letu 1990 znaša število emigrantov 14.411 milijonov, med katerimi je 10.997 Japoncev in 3,414 milijona tujcev. Podatki za leto 1995 kažejo, da je bilo skupno število 19,083 milijonov emigrantov, to število pa je bilo sestavljeno iz 15,198 milijonov Japoncev ter 3,784 milijona tujcev. Tudi v letu 2000 je bilo število vseh emigrantov večje glede na prejšnja leta in je znašalo 23,085 milijonov ljudi, med katerimi je bilo 17,819 milijonov Japoncev ter 5,267 milijonov tujcev. V letu 2001 število emigrantov pade, v letu 2002 naraste in v letu 2003 zopet pade. Razlogi za padec tega števila je predvsem v manjšem številu turistov, zaradi ekonomskih in političnih razlogov. V letu 2004 imamo zopet več kot 23 milijonov emigrantov. Podatki za leto 2005 kažejo, da je bilo med emigranti 17,404 milijonov Japoncev in 7,492 milijonov tujcev, kar skupaj znese 24,896 milijonov vseh emigrantov. Za leto 2006 imamo točne podatke, in sicer je bilo število vseh emigrantov na Japonskem v tem letu 25.539.063. Med vsemi je bilo 17.534.565 Japoncev, kar pomeni 68,7% delež vseh emigrantov. Če pogledamo tujce, vidimo, da so predstavljali 31,3% delež ali povedano drugače, bilo jih je 8.004.498. Med tujci so prevladovali Korejci s 2.353.965 emigranti, kar je zadoščalo za 9,2% delež. Kot drugi po številu so bili Tajvanci s 1.347.486 ali 5,3% deležem. Sledijo Kitajci s 937.924 emigranti ali 3,7% deležem ter državljani ZDA s 841.660 emigranti oziroma 3,3% deležem izstopov iz Japonske v letu 2006.

5. PROJEKCIJE PREBIVALSTVA

Predvidevanje in napovedovanje prihodnje reprodukcije prebivalstva imenujemo projekcije prebivalstva. Ta pojem vključuje prognoze ali napovedi ter perspektive prebivalstva. Prognoze prebivalstva so tiste, pri katerih je avtor prepričan, da se bodo izpolnile in zato na nek način s svojo strokovno avtoriteto stoji za njimi. Ravno zaradi tega se izdelujejo samo v eni varianti. Perspektive prebivalstva pa se praviloma izdelujejo v več variantah. Za posamezne variante avtor izdelava različne hipoteze o prihodnjem razvoju sestavin reprodukcije prebivalstva, vendar se ne opredeljuje o tem, katera je bolj verjetna. Vse, kar pove, je, da se bo posamezna varianta uresničila, če se bodo uresničile predpostavke oziroma hipoteze, s pomočjo katerih je posamezna varianta izračunana (Malačič, 2006, str. 181).

V nadaljevanju bo prikazana projekcija števila prebivalstva ob predpostavkah srednje stopnje rodnosti in srednje stopnje smrtnosti. Projekcije bodo prikazane za starostne skupine 0-14 let, 15-65 let ter nad 65 let s številom prebivalstva in deležem po teh starostnih skupinah.

Iz tabele je razvidno, da bo po navedenih predpostavkah število prebivalstva do leta 2055 močno padlo. V letu 2005 je število glede na leto 2055 večje kar za 37,838 milijona, kar predstavlja zelo veliko zmanjšanje. Iz tabele je razvidno tudi zmanjševanje števila prebivalstva po starostnih skupinah. V starosti skupini 0-14 let se število prebivalstva konstantno znižuje skozi vsa navedena leta, tako je tudi v starosti skupini 15-65 let, v kateri pride do največjega upada števila prebivalstva iz 84,422 milijonov v letu 2005 na samo 53 milijonov v letu 2055. Število tistih, ki so starejši od 65 let, pa se bo v nasprotju z ostalimi povečevalo in naj bi v letu 2040 znašalo 38,527 milijonov. Podatki za naslednja leta pa

pokažejo tudi znižanje števila tega prebivalstva. Bolj relevantni pa so podatki o deležu prebivalstva, ki nam prikažejo, kako se bo spreminjala struktura prebivalstva. Iz tabele je razvidno, da se bo prebivalstvo med 0-14 let zmanjševalo, saj je delež tega v letu 2005 13,8%, v letu 2055 pa samo 8,4%. Tudi delež tistih, ki so stari med 15 in 65 let, se znižuje. Razvidno je tudi, da je ta delež v letu 2005 66,1%, v letu 2055 pa 51,1%, kar pomeni, da se bo znižalo za 15 odstotnih točk. Najbolj zaskrbljujoče za Japonsko pa je povečanje deleža prebivalstva starejšega od 65 let. Da delež naj bi zrasel iz 20,2% v letu 2005 na kar 40,5% v letu 2055.

Tabela 5: Projekcija prebivalstva za Japonsko do leta 2055

Leto	Projekcija števila prebivalstva (v 000) po starostnih skupinah				Delež (%) po starostnih skupinah		
	Skupaj	0-14	15-65	65+	0-14	15-65	65+
2005	127.768	17.585	84.422	25.761	13,8	66,1	20,2
2010	127.176	16.479	81.285	29.412	13,0	63,9	23,1
2015	125.430	14.841	76.807	33.781	11,8	61,2	26,9
2020	122.735	13.201	73.635	35.899	10,8	60,0	29,2
2025	119.270	11.956	70.960	36.354	10,0	59,5	30,5
2030	115.224	11.150	67.404	36.670	9,7	58,5	31,8
2035	110.679	10.512	62.919	37.249	9,5	56,8	33,7
2040	105.695	9.833	57.335	38.527	9,3	56,2	36,5
2045	100.433	9.036	53.000	38.407	9,0	52,8	38,2
2050	95.152	8.214	49.297	37.641	8,6	51,8	39,6
2055	89.930	7.516	45.951	36.463	8,4	51,1	40,5

Vir: Kaneko et al., 2008.

5.1 HIPOTEZA O PRIHODNJEM RAZVOJU SMRTNOSTI

Hipotezo o smrtnosti postavimo s pomočjo koeficienta doživetja iz tablic smrtnosti. Upoštevati moramo doseženo raven smrtnosti v starostnem razredu, obolenost in najpogostejše vzroke smrti, napredek medicine in še celo vrsto drugih dejavnikov. Najenostavnejša je hipoteza o konstantni smrtnosti skozi projekcijsko obdobje (Malačič, 2006, str. 192-193). Naslednja tabela zajema projekcije pričakovane življenjske dobe ob rojstvu. Upoštevane so projekcije po srednjih vrednostih.

Tabela 6: Projekcije pričakovane življenjske dobe ob rojstvu do leta 2055

Leto	Projekcija srednje smrtnosti		
	Moški	Ženske	Razlika v letih
2005	78,53	85,49	6,96
2010	79,51	86,41	6,90
2015	80,22	87,08	6,86
2020	80,85	87,68	6,83
2025	81,39	88,19	6,79
2030	81,88	88,66	6,78
2035	82,31	89,06	6,75
2040	82,71	89,43	6,72
2045	83,05	89,77	6,72
2050	83,37	90,07	6,69
2055	83,67	90,34	6,67

Vir: Kaneko et al., 2008.

V zgornji tabeli je prikazano, da bo pričakovana življenjska doba ob rojstvu naraščala skozi leta za oba spola. V letu 2055 naj bi pričakovana življenjska doba moških bila za 5,13 let višja kot v letu 2005, tudi pri ženskah naj bi se ta doba povečala in sicer za 4,85 let. Iz teh podatkov je razvidno, da se bodo pričakovani življenjski dobi približali za 0,29 let, kar pa je vseeno zelo malo.

5.2 HIPOTEZA PRIHODNJEGA RAZVOJA RODNOSTI

S hipotezo o rodnosti določimo prihodnje gibanje števila živorojenih in s tem zapolnimo prazen prostor v začetnih starostnih razredih prebivalstva v projekcijskem obdobju, ki je nastal po ostarevanju prebivalstva s koeficientom doživetja. Zaradi razmerja med smrtnostjo in rodnostjo v sodobnem tipu reprodukcije prebivalstva je hipoteza o prihodnjem gibanju rodnosti bolj občutljiva za razne nepredvidene spremembe kot hipoteza o smrtnosti. Hipotezo o rodnosti postavimo na osnovi enega od kazalnikov rodnosti. Mnoge hipoteze upoštevajo kar tri ali štiri variante hipoteze o rodnosti, tako da vključujejo variante konstantne, nizke, srednje in visoke rodnosti (Malačič, 2006, str. 194-195).

V tej hipotezi prihodnjega razvoja rodnosti je uporabljena hipoteza totalne stopnje rodnosti, za katero so prikazane tri različne variante in sicer nizka, srednja in visoka projekcija stopnje totalne rodnosti.

Tabela 7: Projekcije totalne rodnosti v treh različicah do leta 2055

Leto	Variante totalne rodnosti		
	Nizka	Srednja	Visoka
2005	1.2601	1.2601	1.2601
2010	1.0806	1.2184	1.3282
2015	1.0418	1.2171	1.4033
2020	1.0425	1.2289	1.4783
2025	1.0400	1.2335	1.5145
2030	1.0384	1.2382	1.5264
2035	1.0433	1.2450	1.5322
2040	1.0504	1.2517	1.5368
2045	1.0566	1.2566	1.5401
2050	1.0591	1.2604	1.5429
2055	1.0630	1.2640	1.5461

Vir: Kaneko et al., 2008.

V zgornji tabeli so prikazane projekcije za tri različne variante totalne rodnosti. Ob pogledu nizke projekcije je razvidno, da bo ta do leta 2015 padla na 1.0418, potem pa bo nihala in po letu 2030 zelo počasi naraščala na 1.0630 v letu 2055. Podoben primer je tudi za srednjo varianto, pri kateri bo prav tako padala do leta 2015, se nato začela zviševati in po teh projekcijah naj bi v letu 2055 znašala približno toliko, kot v letu 2005. Varianta visoke rodnosti pa prikaže, da se bo rodnost zviševala, in sicer do leta 2025, kmalu po tem pa naj bi se ta rast umirila. Iz vseh treh variant je razvidno, da je stopnja totalne rodnosti zelo nizka in da se prebivalstvo Japonske ne bo moglo samo obnavljati, zato je tudi to eden od razlogov za nižanje števila prebivalstva.

Japonska se danes sooča z demografsko krizo, čeprav se je število prebivalcev povečalo iz leta 1950, ko jih je bilo 84.115 milijonov, na 127.768 milijonov v letu 2005. Problem Japonske je predvsem v staranju prebivalstva, saj se povprečna starost zelo hitro zvišuje. Rodnost je eden od razlogov za krizo. V letu 1950 je ženska v povprečju rodila 3,65 otroka. To se je močno znižalo v naslednjih letih, saj že v letu 1965 pade pod stopnjo obnavljanja, ki je 2,07, v letu 2007 pa znaša samo 1,34. Vzroki za padanje rodnosti so na začetku predvsem v povečani industrializaciji in urbanizaciji, kasneje pa je eden od razlogov tudi izobraževanje, ki predvsem pri ženskah odloži rojevanje otrok na poznejši čas. Število porok se je višalo do leta 1965, nakar se začne zniževati. Tudi to je kasneje eden izmed razlogov za nižjo rodnost. V nasprotju s porokami pa se število razvez viša skozi celoten čas po drugi svetovni vojni. Tudi število razvez vpliva na zmanjšano stopnjo rodnosti na Japonskem. V povezavi z rodnostjo lahko omenimo tudi število splavov, ki na Japonskem ni tak tabu kot v drugih državah. To število se zvišuje do leta 1955, nato pa začne padati zaradi razlogov kot so: ekonomski status, večje znanje v načrtovanju otrok in širjenje uporabe kontracepcije. Uporaba kontracepcijskih sredstev na Japonskem ni bila tako množična kot v drugih razvitih državah. Šele v zadnjih desetletjih se ta uporaba viša in postaja pomemben razlog za zmanjšanje števila splavov in manjšo stopnjo rodnosti.

Smrtnost začne po drugi svetovni vojni močno upadati. Razlog za upadanje stopnje smrtnosti je hiter gospodarski razvoj Japonske, ki prinese tudi večje vlaganje v zdravstveni sistem in s tem hiter razvoj medicine. Stopnja smrtnosti doseže dno leta 1985, ko zopet začne naraščati predvsem zaradi velikega števila starega prebivalstva, med katerim pa je smrtnost višja. Razvoj medicine se pozna predvsem pri smrti dojenčkov. Ta se zniža iz 60,1 smrti dojenčkov na 1000 živorojenih v letu 1950, na samo 2,6 smrti dojenčkov na 1000 živorojenih v letu 2006. Pomemben podatek je tudi višanje življenjskega pričakovanja ob rojstvu. Tudi to se je krepko povišalo in v tem elementu je Japonska med vodilnimi v svetu. Življenjsko pričakovanje ob rojstvu za moškega je med najvišjimi na svetu, življenjsko pričakovanje ob rojstvu za ženske je pa najvišje prav na Japonskem in je v letu 2005 znašalo 85,49 let. Zaradi hitrejšega upada rodnosti kot smrtnosti je upadal tudi naravni razvoj prebivalstva, v zadnjih letih pa lahko vidimo, da je bil ta celo negativen, kar pomeni, da je stopnja smrtnosti presegala stopnjo rodnosti.

Migracije razdelimo na notranje in zunanje migracije. Notranje migracije na Japonskem pa se delijo še na migracije med prefekturami in migracije znotraj prefektur. Razlogi za notranje migracije so bili predvsem ekonomski. Ti so bili največkrat povezani z industrializacijo in urbanizacijo. Migracija med prefekturami in selitve v velika mesta je povečana po drugi svetovni vojni, zaradi boljše možnosti izobraževanja in boljše plačanega dela. V sedemdesetih letih prejšnjega stoletja pa se prebivalstvo začne preseljevati nazaj na ruralna področja, saj velika mesta postanejo prenaseljena. Predvsem v medprefekturalnih migracijah je razvidno, da je indeks migracij po spolu dokaj velik, kar pomeni, da se je selilo več moških kot žensk. Zunanje migracije pa lahko razdelimo na imigracije in emigracije. Priseljavanja na Japonsko ni bilo veliko, saj je Japonska zelo zaprta država glede tujcev, ki bi tam želeli živeti. Večino tujcev na Japonskem je Korejcev, ki pa so bili tam že pred drugo svetovno vojno. Dosti jih je tja prišlo prisilno. Danes veliko tujcev prihaja iz Kitajske in Južne Amerike. Tujci iz Južne Amerike so predvsem potomci Japoncev, ki so emigrirali v začetku dvajsetega stoletja. Japonci so na začetku veliko emigrirali v ZDA in Kanado, kjer so jim to začeli preprečevati. Kasneje so začeli emigrirati v Južno Ameriko, največ pa v Brazilijo. V japonski družbi se lahko opazi velik prezir do tujcev, predvsem do Korejcev, ki, čeprav so tam že več rodov, še

vedno niso obravnavani kot enakovredni in so v marsičem diskriminirani. Proces za pridobitev japonskega državljanstva je zelo težak in tujcem zelo nenaklonjen. Podoben primer je tudi pri Japoncih oziroma prebivalcih Južne Amerike z japonskimi koreninami, ki se vračajo na Japonsko zaradi boljših delovnih razmer. Tudi ti so velikokrat obravnavani kot tujci.

Prihodnji razvoj japonskega prebivalstva ob pogledu na projekcije prebivalstva ne kaže dobre slike. Projekcije kažejo, da se bo število prebivalstva zmanjšalo, saj naj bi v letu 2055 to število znašalo 89.930 milijonov. Še bolj zaskrbljujoč pa je podatek, da naj bi bilo med temi prebivalci kar 40,5% prebivalstva starejšega od 65 let. To se bo zgodilo predvsem zaradi povečevanja stopnje doživetja oziroma življenjske dobe. Na zmanjšanje števila prebivalstva bo vplivala tudi rodnost. Ta naj bi po srednji varianti hipoteze totalne rodnosti ostala približno ista z nekaterimi nihanji. Tudi v primeru visoke variante hipoteze totalne rodnosti bi se število prebivalcev znižalo, saj tudi ta ne bi prišla blizu stopnji obnavljanja prebivalstva.

LITERATURA IN VIRI

1. Azuma, E. (1999). *Brief Historical Overview of Japanese Emigration, 1868-1998*, Najdeno 15. aprila 2009 na spletnem naslovu http://www.discovernikkei.org/wiki/index.php/Brief_Historical_Overview_of_Japanese_Emigration,_1868-1998
2. Bregar, L., Badavž Kveder, M. & Ograjenšek, I. (2002). *Ekonomska statistika 2000 z dodatkom*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
3. Baba, S., Tsujita, S. & Morimoto K. (2005). *The Analysis of Trends in Induced Abortion in Japan – An Increasing Consequence among Adolescents*, Department of Social and Environment of Social and Environmental Medicine, Osaka University Graduate School of Medicine, Osaka, Japan, Environmental Health and Preventive Medicine, 10, 9-15.
4. EIU ViewsWire Asia. (2006). Country Monitor January 9th 2006. The Economist Intelligence Unit Limited.
5. Hayashi, F. & Prescott C., E., (2002). The 1990s in Japan: A Lost Decade. *Elsevier for the Society for Economic Dynamics*, 5 (1), 206-235.
6. Hart, T., M., (1967). *Legalized Abortion in Japan*. Ross, Calif Med, 107(4), 334–337.
7. Higuchi, N., (2006). *Brazilian Migration to Japan Trends, Modalities and Impact*, UN/POP/EGM-MIG/2005/11, 27.2.2006, 28 str.
8. *Historical abortion statistics, Japan*. Najdeno 12. aprila 2009 na spletnem naslovu <http://www.johnstonsarchive.net/policy/abortion/ab-japan.html>
9. *History, Recovery & beyond*. Najdeno 10. maja 2009 na spletnem naslovu <http://www.lonelyplanet.com/japan/history#52587>
10. Hodge, R., W. & Ogawa, N., (1986). *Arranged Marriages, Assortative Mating and Achievement in Japan*, NUPRI Research Paper Series (27) 24.
11. Kaneko, R., Ishikawa, A., Ishii, F., Sasai, T., Iwasawa, M., Mita, F. & Moriizumi, R. (2008): *Population Projections for Japan: 2006-2055*. Outline of Results, Methods, and Assumptions. *The Japanese Journal of Population*, 6 (1).
12. Kashiwazaki, H. & Akaha, T. (November 2006). *Japanese Immigration Policy: Responding to Conflicting Pressures*. Najdeno 20. aprila 2009 na spletnem naslovu <http://www.migrationinformation.org/Profiles/display.cfm?ID=487>
13. MacKellar, L. Ermoieva, T., Horlacher, D., & Mayhew, L. (2004). *The economic Impacts of population ageing in Japan*. Northampton: Economic and Social Research Institute.
14. Malačič, J., (2006). *Demografija. Teorija, analiza, metode in modeli*. (Šesta izdaja). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.

15. Makoto, A., (2001). *Very Low Fertility in Japan and Value Change Hypotheses*. Review of Population and Social Policy, (10), 1-21.
16. Mosk C. (1977). Demographic Transition in Japan, *The Journal of Economic History*, 37 (3), 655-674.
17. Ministry of Internal Affairs and Communications. Statistics Bureau, *Statistical Handbook of Japan 2008*. Najdeno 5. marca 2009 na spletnem naslovu <http://www.stat.go.jp/english/index.htm>
18. National Institute of Population and Social Security, *Population Statistics of Japan 2008*. Najdeno 5. marca 2009 na spletnem naslovu <http://www.ipss.go.jp/index-e.html>
19. Okano, K., (1997). *Third-Generation Koreans' Entry into the Workforce in Japan*, *Anthropology & Education Quarterly*, 28 (4), 524-549.
20. Okita, S. & Kuroda, T.(1981). *Japan's Three Transition*, NUPRI Reprint Series 1, Reprinted by permission from Journal of the United Nations Fund for Population Activities: Populi, 8 (3), 44-54.
21. Ogawa, N., (1986). *Internal Migration in Japanese Postwar Development*, NUPRI Research Paper Series, (33), 45.
22. Ogawa, N. & Hodge, R., W., (1985). *Country Report of Japan: A Study on the Relationship between Fertility Behaviour and Size, Structure and Functions of the Family*, NUPRI Reprint Series (21), Reprinted by permission from Asian Population Studies Series (70), 43. United Nations ESCAP, Bangkok, Thailand.
23. Portal Site of Official Statistics of Japan. Najdeno 5. marca 2009 na spletnem naslovu <http://www.e-stat.go.jp/SG1/estat/eStatTopPortalE.do>
24. Rebeck, M., (2005). *The Japanese Employment System, Adapting to a New Economic Environment*. Oxford Scholarship Online.
25. Retherford, R., R., Ogawa, N. & Matsukara, R.. (2001). *Late Marriage and Less Marriage in Japan*, *Population and Development Review*, 27 (1), 65-102.
26. Sato R. & Iwasawa M. (2006). *Contraceptive Use and Induced Abortion in Japan: How Is It So Unique among the Developed Countries*. *The Japanese Journal of Population*, 4 (1).
27. Tegmeyer Pak, K. (2004). *Development of National Migration Regimes: Japan in Comparative Perspective*, San Diego: Center for Comparative Immigration Studies.
28. Tsuya, N., O. & Kuroda, T., (1989). *Japan: The Slowing of Urbanization and Metropolitan Concentration*. NUPRI Reprint Series (33), Reprinted by permission from Counterurbanization: The Changing Pace and Nature of Population Deconcentration, Edward Arnold, London.

PRILOGE

Tabela 1: Struktura in število prebivalstva po starostnih skupinah med leti 1950 in 2007

Leto	Število prebivalcev	Struktura prebivalstva po starostnih skupinah v %		
		0-14	15-65	65+
1950	84,115	35.4	59.6	4.9
1955	90,077	33.4	61.2	5.3
1960	94,302	30.2	64.1	5.7
1965	99,209	25.7	68.0	6.3
1970	104,665	24.0	68.9	7.1
1975	111,940	24.3	67.7	7.9
1980	117,060	23.5	67.3	9.1
1985	121,049	21.5	68.2	10.3
1990	123,611	18.2	69.5	12.0
1995	125,570	15.9	69.4	14.5
2000	126,926	14.6	67.9	17.3
2005	127,768	13.7	65.8	20.1
2006	127,770	13.6	65.5	20.8
2007	127,771	13.5	65.0	21.5

Vir: Statistics Bureau, MIC; Ministry of Health, Labour and Welfare, 2008.

Tabela 2: Struktura prebivalstva po starostnih skupinah v različnih državah za leto 2005

Države	Leto 2005		
	0-14	15-65	65+
Japonska	13.7	65.8	20.1
Nemčija	14.4	66.9	18.8
Italija	14.0	66.3	19.7
Švica	16.7	67.9	15.4
Južna Koreja	18.6	71.9	9.4
Francija	18.4	65.3	16.3
Kanada	17.6	69.2	13.1
Švedska	17.4	65.4	17.2
Velika Britanija	18.0	66.0	16.1
Avstralija	19.5	67.4	13.1
ZDA	20.8	66.9	12.3
Kitajska	21.6	70.7	7.7
Brazilija	27.8	66.0	6.1
Indija	33.0	62.0	5.0

Vir: Statistics Bureau, MIC; Ministry of Health, Labour and Welfare, 2008.

Tabela 3: Splošna stopnja rodnosti in stopnja totalne rodnosti med leti 1950 in 2007

Leto	Splošna stopnja rodnosti (živorojeni na 1000 prebivalcev)	Stopnja totalne rodnosti
1950	28.1	3.65
1955	19.4	2.37
1960	17.2	2.00
1965	18.6	2.14
1970	18.8	2.13
1975	17.1	1.91
1980	13.6	1.75
1985	11.9	1.76
1990	10.0	1.54
1995	9.6	1.42
2000	9.5	1.36
2005	8.4	1.26
2006	8.6	1.32
2007	8.7	1.34

Vir: Statistics Bureau, MIC; Ministry of Health, Labour and Welfare, 2008.

Tabela 4: Število porok in razvez med leti 1950 in 2004

Leto	Število porok	Število razvez
1950	715.081	83.689
1955	714.861	75.267
1960	866.115	69.410
1965	954.852	77.195
1970	1.029.405	95.937
1975	941.628	119.135
1980	774.702	141.689
1985	735.850	166.640
1990	772.138	157.608
1995	791.888	199.016
2000	798.138	264.246
2004	720.417	270.804

Vir: Ministry of Internal Affairs and Communications. Statistics Bureau, 2008.

Tabela 5: Število splavov ter število splavov na 1000 živorojenih otrok na Japonskem med leti 1950 in 2005

Leto	Število splavov na 1000 živorojenih otrok	Število splavov
1950	209,2	489.111
1955	693,4	1.170.143
1960	663,3	1.063.256
1965	462,9	843.248
1970	378,5	732.033
1975	353,9	671.597
1980	379,3	598.084
1985	384,3	550.127
1990	373,9	456.797
1995	289,0	343.024
2000	286,6	341.164
2005	272,1	289.127

Vir: Historical abortion statistics, Roberst Jonston, 2008.

Tabela 6: Število gospodinjstev, število vseh članov gospodinjstev in povprečno število članov na gospodinjstvo med leti 1970 in 2005

Leto	Skupno število gospodinjstev v 000	Skupno število vseh članov gospodinjstev v 000	Povprečno število članov na gospodinjstvo
1960	22.538	93.419	4.14
1970	33.597	103.351	3.41
1980	35.823	115.451	3.22
1990	40.670	121.545	2.99
2000	46.782	124.725	2.67
2005	49.063	127.973	2.55

Vir: Statistical Handbook of Japan 2008.

Tabela 7: Splošna stopnja smrtnosti dojenčkov in neonatalna stopnja smrtnosti dojenčkov med leti 1950 in 2005

Leto	Stopnja smrtnosti dojenčkov na 1000 živorojenih	Neonatalna stopnja smrtnosti dojenčkov na 1000 živorojenih
1950	60.1	27.4
1955	39.8	22.3
1960	30.7	17.0
1965	18.5	11.7
1970	13.1	8.7
1975	10.0	6.8
1980	7.5	4.9
1985	5.5	3.4

1990	4.6	2.6
1995	4.3	2.2
2000	3.2	1.8
2005	2.8	1.4
2006	2.6	1.3

Vir: National Institute of population and Social Security, Mortality, 2008.

Tabela 8: Naravni prirastek prebivalstva Japonske med leti 1950 in 2007

Leto	Stopnja naravnega prirastka
1950	17.2
1955	11.6
1960	9.6
1965	11.4
1970	11.8
1975	10.8
1980	7.3
1985	5.6
1990	3.3
1995	2.1
2000	1.8
2005	-0.2
2006	0.1
2007	-0.1

Vir: Ministry of Internal Affairs and Communications. Statistics Bureau, 2008.

Tabela 9: Število vseh notranjih migrantov, število inter-prefekturalnih migrantov ter število intra-prefekturalnih migrantov med leti 1955 in 2004

Leto	Število vseh notranjih migrantov	Število inter-prefekturalnih migrantov	Število intra-prefekturalnih migrantov
1955	5.140.569	2.227.052	2.913.517
1960	5.652.659	2.679.719	2.972.940
1965	7.380.637	3.692.233	3.688.404
1970	8.272.511	4.235.008	4.037.503
1975	7.543.506	3.697.721	3.845.785
1980	7.067.308	3.356.377	3.710.931
1985	6.482.108	3.117.160	3.364.948
1990	6.518.785	3.168.335	3.350.450
1995	6.632.096	3.049.567	3.582.529
2000	6.146.670	2.813.464	3.333.206
2004	5.771.921	2.636.625	3.135.296

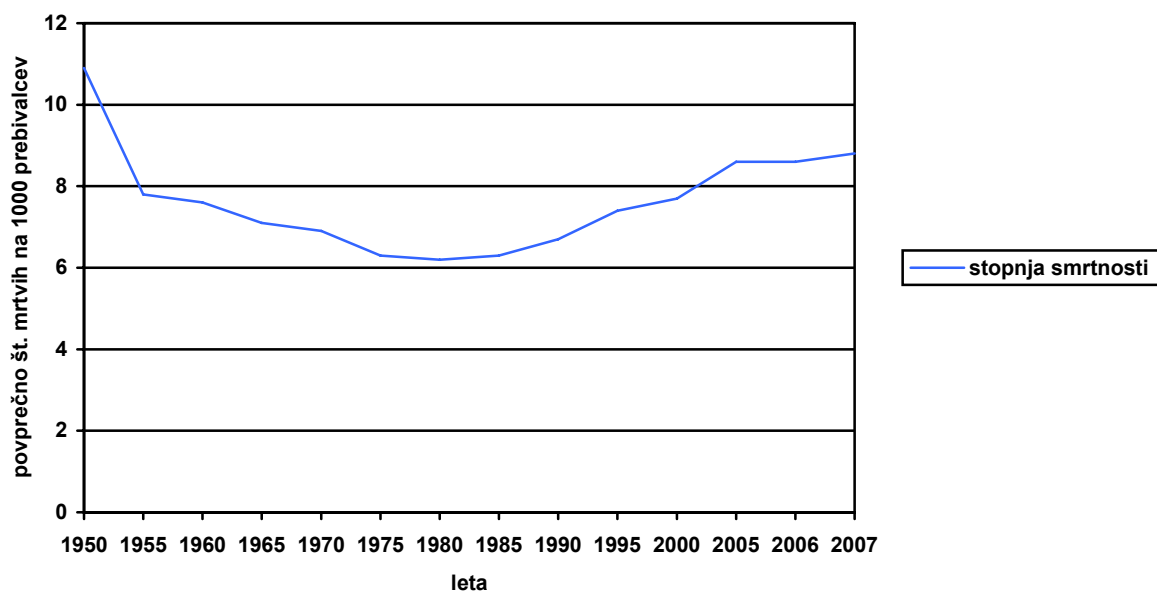
Vir: Statistics Bureau, Statistical Handbook of Japan 2008.

Tabela 10: Število registriranih tujcev na Japonskem

Leto	Skupaj	Korejci	Kitajci	Brazilci	Fili-pinci	Perujci	Američani	Tajci	Viet-namci
1955	641.482	577.682	43.865	361	435	53	8.566	150	48
1960	650.566	581.527	45.535	240	390	40	11.594	266	57
1965	665.989	583.537	49.418	366	539	88	15.915	704	169
1970	708.458	614.202	51.481	891	932	134	19.045	721	557
1975	751.842	647.156	48.728	1.418	3.035	308	21.976	1.046	1.041
1980	782.910	664.536	52.896	1.492	5.547	348	22.401	1.276	2.742
1985	850.612	683.313	74.924	1.955	12.261	480	29.044	2.642	4.126
1990	1.075.317	687.940	150.339	56.429	49.092	10.279	38.364	6.724	6.233
1995	1.362.371	666.376	222.991	176.440	74.297	36.269	43.198	16.035	9.099
2000	1.686.444	635.269	335.575	254.394	144.871	46.171	44.856	29.289	16.908
2005	2.011.555	598.687	519.561	302.080	187.261	57.728	49.390	37.703	28.932

Vir: National Institute of population and Social Security, Migration, Statistics Bureau MIC, 2008.

Slika 1: Stopnja smrtnosti na Japonskem med leti 1950 ter 2007

Vir: Statistics bureau MIC, Statistical Handbook of Japan 2008.

Regression 1

Descriptive Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
rodnost	15,2167	5,73250	12
porocnost	7,6083	1,58025	12

Correlations

		rodnost	porocnost
Pearson Correlation	rodnost	1,000	,767
	porocnost	,767	1,000
Sig. (1-tailed)	rodnost	.	,002
	porocnost	,002	.
N	rodnost	12	12
	porocnost	12	12

Variables Entered/Removed^b

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	porocnost ^a	.	Enter

a. All requested variables entered.

b. Dependent Variable: rodnost

Model Summary^b

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,767 ^a	,588	,547	3,85854

a. Predictors: (Constant), porocnost

b. Dependent Variable: rodnost

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	212,593	1	212,593	14,279	,004 ^a
	Residual	148,883	10	14,888		
	Total	361,477	11			

a. Predictors: (Constant), porocnost

b. Dependent Variable: rodnost

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	T	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	-5,949	5,711		-1,042	,322
	Porocnost	2,782	,736	,767	3,779	,004

a. Dependent Variable: rodnost

Residuals Statistics^a

	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	N
Predicted Value	9,9077	21,8702	15,2167	4,39621	12
Residual	-3,07021	10,12455	,00000	3,67897	12
Std. Predicted Value	-1,208	1,513	,000	1,000	12
Std. Residual	-,796	2,624	,000	,953	12

a. Dependent Variable: rodnost

Regression 2

Descriptive Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
rodnost	15,2167	5,73250	12
razveznost	1,2600	,47744	12

Correlations

		rodnost	razveznost
Pearson Correlation	rodnost	1,000	-,732
	razveznost	-,732	1,000
Sig. (1-tailed)	rodnost	.	,003
	razveznost	,003	.
N	rodnost	12	12
	razveznost	12	12

Variables Entered/Removed^b

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	razveznost ^a	.	Enter

a. All requested variables entered.

b. Dependent Variable: rodnost

Model Summary^b

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,732 ^a	,536	,489	4,09718

a. Predictors: (Constant), razveznost

b. Dependent Variable: rodnost

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	193,608	1	193,608	11,533	,007 ^a
	Residual	167,869	10	16,787		
	Total	361,477	11			

a. Predictors: (Constant), razveznost

b. Dependent Variable: rodnost

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	T	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	26,289	3,468		7,580	,000
	razveznost	-8,787	2,587	-,732	-3,396	,007

a. Dependent Variable: rodnost

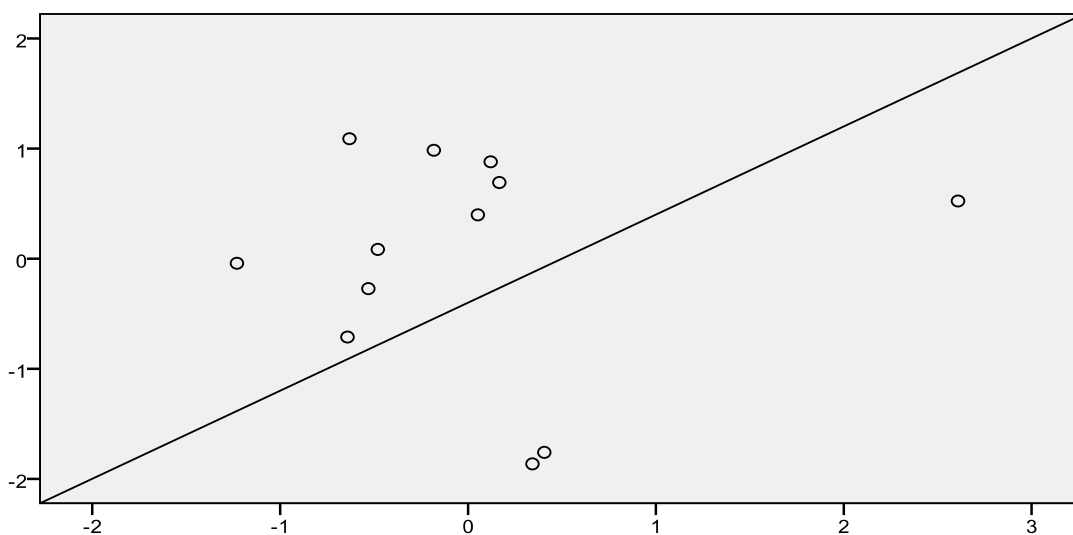
Residuals Statistics^a

	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	N
Predicted Value	7,3961	19,7860	15,2167	4,19532	12
Residual	-5,04092	10,68654	,00000	3,90650	12
Std. Predicted Value	-1,864	1,089	,000	1,000	12
Std. Residual	-1,230	2,608	,000	,953	12

a. Dependent Variable: rodnost

Slika 2: Razsevni diagram vpliva razveznosti na rodnost

RODNOST

Vir: Statistics Bureau MIC, Statistical Handbook of Japan 2008.

Regression 3

Descriptive Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
notMIG	6,6008E6	9,19533E5	11
interMIG	3,1520E6	5,72368E5	11

Correlations

		notMIG	interMIG
Pearson Correlation	notMIG	1,000	,992
	interMIG	,992	1,000
Sig. (1-tailed)	notMIG	.	,000
	interMIG	,000	.
N	notMIG	11	11
	interMIG	11	11

Variables Entered/Removed^b

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	interMIG ^a	.	Enter

a. All requested variables entered.

b. Dependent Variable: notMIG

Model Summary^b

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,992 ^a	,984	,982	1,21709E5

a. Predictors: (Constant), interMIG

b. Dependent Variable: notMIG

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	8,322E12	1	8,322E12	561,807	,000 ^a
	Residual	1,333E11	9	1,481E10		
	Total	8,455E12	10			

a. Predictors: (Constant), interMIG

b. Dependent Variable: notMIG

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	T	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1577024,681	215104,689		7,331	,000
	interMIG	1,594	,067	,992	23,702	,000

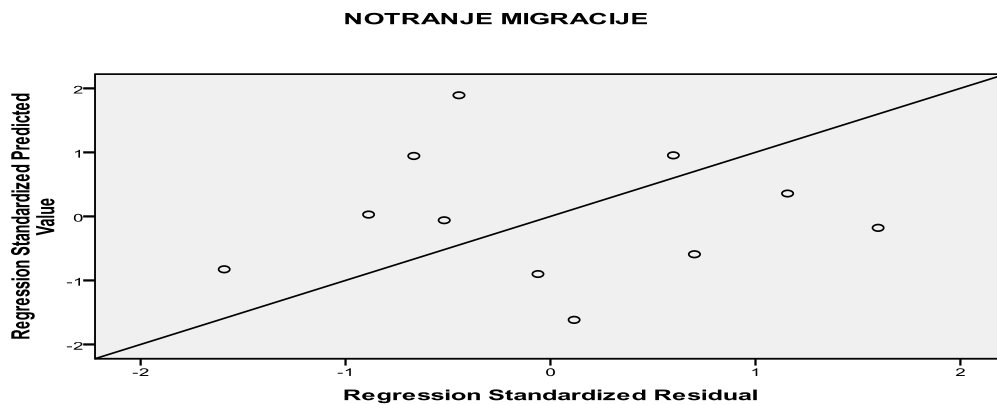
a. Dependent Variable: notMIG

Residuals Statistics^a

	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	N
Predicted Value	5,1266E6	8,3269E6	6,6008E6	9,12255E5	11
Residual	-1,93774E5	1,94597E5	,00000	1,15463E5	11
Std. Predicted Value	-1,616	1,892	,000	1,000	11
Std. Residual	-1,592	1,599	,000	,949	11

a. Dependent Variable: notMIG

Slika 3: Razsevni diagram vpliva inter-prefekturalnih migracij na notranje migracije

Vir: Statistics Bureau MIC, Statistical Handbook of Japan 2008.

Regression 4

Descriptive Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
notMIG	6,6008E6	9,19533E5	11
intraMIG	3,4487E6	3,59095E5	11

Correlations

		notMIG	intraMIG
Pearson Correlation	notMIG	1,000	,980
	intraMIG	,980	1,000
Sig. (1-tailed)	notMIG	.	,000
	intraMIG	,000	.
N	notMIG	11	11
	intraMIG	11	11

Variables Entered/Removed^b

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	intraMIG ^a	.	Enter

a. All requested variables entered.

b. Dependent Variable: notMIG

Model Summary^b

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,980 ^a	,960	,955	1,94417E5

a. Predictors: (Constant), intraMIG

b. Dependent Variable: notMIG

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	8,115E12	1	8,115E12	214,700	,000 ^a
	Residual	3,402E11	9	3,780E10		
	Total	8,455E12	10			

a. Predictors: (Constant), intraMIG

b. Dependent Variable: notMIG

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	-2050743,067	593345,003		-3,456	,007
	intraMIG	2,509	,171	,980	14,653	,000

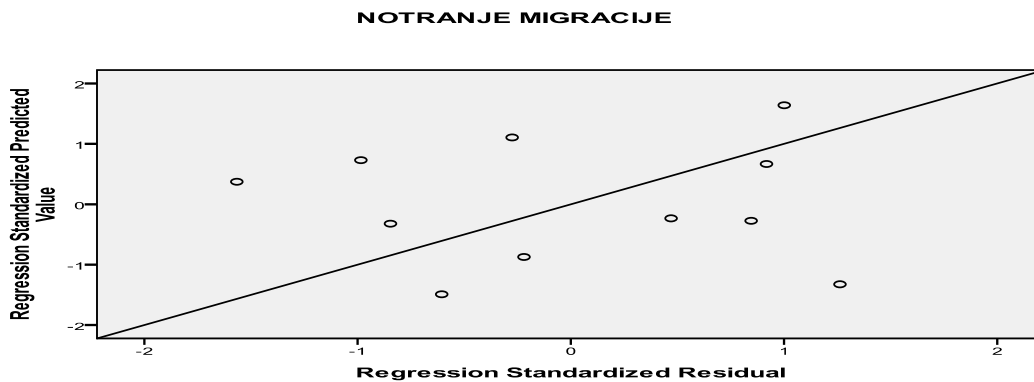
a. Dependent Variable: notMIG

Residuals Statistics^a

	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	N
Predicted Value	5,2583E6	8,0779E6	6,6008E6	9,00845E5	11
Residual	-3,04475E5	2,45334E5	,00000	1,84440E5	11
Std. Predicted Value	-1,490	1,640	,000	1,000	11
Std. Residual	-1,566	1,262	,000	,949	11

a. Dependent Variable: notMIG

Slika 4: Razsevni diagram vpliva intra-prefekturalnih migracij na notranje migracije

Vir: Statistics Bureau MIC, Statistical Handbook of Japan 2008.